Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/obsidioclarimont00kobi


OBSIDIO CLARI MONTIS CZĘSTOCHOVIENSIS,
DEIPARÆ IMAGINE A. D. IVO LVCÂ DE PICTÆ. IN REGNO POLONIÆ CELEBERRIMI.
Ab Exercitu Suecorum, Duce Burchardo Mellero Generali Legato.
Authore STANISLAO A KOBIERZYCKO Kobierzycki, PALATINO POMERANIÆ, SKARSCZEVIENSI et PRÆFECTO
DANTISCI Sumptibus GEORGII FÖRSTERI, S. R. M. Bibliopolæ, Aº 1659.

VERBI

INCARNATI

VIRGINI MATRI,

REGINÆ POLONIÆ.

ADVOLVOR ſupplex *Majeſtatis Tuæ* pedibus, ô *Cœli*, *Terræque Regina*, & quod in publicis *Patriæ*, meisque privatis calamitatibus *Votum* conceperam, jam debitor exolvit calamus. Non equidem pro dignitate ad Beneficii tui deprædicandam magnitudinem aſſurgit: quis enim unquam ad eam pertingat *Celſitudinem*, quæ ſuper

omnes Cœleſtium Spirituum Choros exaltata, *Divino proxima Throno* ſublimis coruſcat. Quis parem referat gratiarum actionem, quando Beneficii excellentia verborum copiam ſupprimit, omnemque ſupra eſt humanam facundiam. Vetat nihilominus ſilere gratus animus & non tantum ſuſpirio, ſed etiam balbutienti clientis ſtylo, *Beneficæ Dominæ Patrocinium* jubet profiteri.

Divus Bonaventura Opuſc. de laudibus Mariæ.

Quippe: ¶. *Poſt Deum major noſtra gloria & majus noſtrum gaudium ex MARIA eſt.* ☞

Specialem præ ceteris nationibus tuum ô *Virgo* affectum vindicare nititur ſuæ Hiſpaniæ Hiſpanus Scriptor: non improbo piam ambitionem, ſed tamen ſcio, te univerſi Mor-

Antonius Eſcobar. in Euan. Sanct. vol. 3. lib. 3.

Mortalium generis communem eſſe *Advocatam*: ideoque *Beatam te dicunt omnes generationes, & noſtra Polonia* tantò ſpecialius Beatam deprædicat, quantò impenſiori *Majeſtatis tuæ* cura fovetur, ac protegitur. *Majeſtatis*, inquam, *Reginalis* quandoquidem *Reginæ Poloniæ* ipſa tibi titulum aſſumpſiſti. Et *Regni* quidem *tui* erexiſti *Solium* in ¶. *Claro Monte*, ☞ unde jura dares populis, unde fatiſcenti *Poloniæ* conſilia & auxilia ſubminiſtrares. In hoc ¶. *Monte* ☞ Deum tuâ placatum prece adoraverunt Patres noſtri: in hoc ¶. *Monte* ☞ depoſito diademate Reges, ſupplices tuam veneratі ſunt clementiam, relataſque ex Oriente, Septentrione, cete-

Commune Propitiatorium vocat, Andr. Cretej. Encom. de Dormit. Virg.

Patri Mancinello revelavit.

riſque partibus, in tuum gremium depoſuerunt laureas.

Sed hæc nupera Poloniæ Metamorphoſis, tuum, *ô Virgo*, ſuper omnem ſæculorum memoriam, ſingulare beneficium recognoſcit, tibique poſt Deum debet, quòd in finem non ſumus conſumpti. Invaſit induciarum fide ſecurum Regnum hoſtis, Nobilitas repentinâ tempeſtate obruta, oppreſſaque Duces belli, militiaque coarctata, ad illius declinavit Obſequium. Rex deſertus ultra fines patrios ſe recepit: *tu Regina* in ¶. *Clari Montis* ☞ reſidens Throno, non deſeris Regnum, arripis regimen, ſiſtis hoſtiles impetus, frangis contumacem, propeque univerſæ Poloniæ acceſſione,

tu-

tumentem ſpiritum: Obſidetur tua Regia, unica mora Sueticæ fortunæ, ades fortiſſima Judith, hoſtibus exitialis, victrixque profers eadem verba: quæ illa Bethuliæ ſuæ gloria, tuus verò olim typus profudit ¶. *Vivit Dominus quòd non permiſit me ancillam ſuam coinquinari, ſed ſine pollutione peccati revocavit me gaudentem in victoriâ ſuâ, & in evaſione meâ.* ☞ Non permiſit Deus Locum tibi Sacrum diſſidentium in religione pedibus coinquinari, inſiderique; non permiſit impuri oris blaſphemiis pollui, impudiciſque exponi contumeliis, eam *Imaginem*, quæ Conſtantinopoli celeberrima, (mirum dictu,) Iconomachorum per ſeptuaginta, & amplius annos, ſævien- Judith. Cap. 13.

vientium crudeles evaſit manus.

Revocavit te Dominus, *ô pulcherrima Virginum*, gaudentem ex victo-ctoria ſuâ, quando omnes conatus invalidi reſilientes à mœnibus globi, ignes fruſtra jactati, Mons palam & ligonem aſpernatus, puſilla defenſorum manus, imbellis Monachorum cœtus, tuo tantùm patrocinio validus, obſidenti hoſti novam quotidie inferebat ignominiam.

Judith. Cap. 15. Ad extremùm ¶. *Fugit mens, & conſilium ab eis, & ſolo tremore & metu agitati*, ☞ turpis receſſus, ¶. *præſidium ſumunt*. ☞ utor amplius Sacræ Hiſtoriæ verbis: ¶. *Et inclinato capite, relictis omnibus evadere feſtinabant*, Polonos, *quos armatos ſuper ſe*

venire

venire audiebant. ☞ Certè metus deſuper immiſſi non dubium fuit indicium, cùm tormentis noctu deductis ipſi albeſcente die Obſidionem relinquerent, alias milite, armis, machinis, commeatu, omnique apparatu bellico inſtructiſſimi, nullis adhuc comparentibus Polonorum copiis. Eapropter hoc tibi *victrix Regina* canimus epinicion: ¶ *Tu gloria, tu lætitia* Poloniæ, *tu honorificentia populi noſtri.* ☞

Jam verò rejecto, amotoque hoſte, ex hac *tua Regia* dimiſiſti Sanctiores Genios, expeditos veluti nuntios, qui Regem ſuo reſtituerent Regno, Duces ac Milites legitimo Domino redderent, erectam Nobilitatem ad ſigna

convocarent. Tu docuiſti bella-
torum manus ad prælium clade
Ad Warkam. hoſtium inſigne, tu cum Reſur-
gente, triumphanteque Filio tuo
victorias, & triumphos Poloniæ
reddidiſti. Tu *ô clementiſſima Re-
gina* nutantem iterum aliquan-
tum fortaſſe per ſcelus noſtrum,
fortunam exorato Deo integram
reſtituiſti. Tu inſuper *Regi Ca-
ſimiro*, cui Dantiſci hoſtes inhia-
Stephani Czarniecii. bant, inde operâ *Viri* fortiſſimi,
bellicoſiſſimique evocato, ſecu-
ram *in Claro Monte* Aulam præ-
buiſti, & cum Suecorum Rex,
cum Fœderato in exitium no-
Ragocio. ſtrum Principe, juncturus copias,
haud procul *à Claro Monte* con-
ſediſſet, avertiſti currentis impe-
tum;

tum; aliamque, ſed in perniciem amborum indidiſti mentem. Te Præſide *in Claro Monte*, primùm in hac Regni converſione *Senatus cum Rege* conſilium habitum eſt, feliciorem que deinceps progreſſum *Cælum ſpopondit*, cum in Meridie *ternos* oſtendiſſet *Soles*, duplici eaque candidâ redimitos *Coronâ:* quarum altera latè per aërem protenſa *Montem Clarum, Cœnobiumque* cingebat, altera paulùm arctior verſus Meridiem porrecta, ſupra Orbem Solis faſtigium extulerat. Tu ad extremum *Regem Joannem Caſimirum* Auſtriacis fultum auxiliis principem contra Urbem dimiſiſti, quam mox ab hoſtibus reciperet, cete-

7. April. 1657.

Cracoviam.

raſque Regni Civitates & Provincias, pulſis hoſtibus priſtinæ libertati reſtitueret.

Hæc ſunt ô *Virgo Beatiſſima tui Clari Montis miracula*, ex hoc *Monte*, te mira prodente Chriſtianorum *Advocatam* Orthodoxus venerabitur Orbis, ex hoc *Monte* promanantem Divinam providentiam ſupplex adorabit *Polonia*. Hanc turrim Davidicam hoſtibus opponet. ¶. *Quæ ædificata eſt cum propugnaculis: mille clypei pendent ex eâ, omnis armatura fortium.* ☞ Quin ex hac turri *Deo irato clypeum objiciet:* nam ut eleganter quiſpiam ait: ¶ *Nemo ſanè Domine, tam idoneus eſt, ut gladio tuo ſcutum pro nobis objiciat, ut hæc*

Canticorum. 4.

Anonymus apud Alcuinum.

hæc DEI amantiſſima. ☞

Atque dum *Beneficia tua*, proſtrati recolimus ad te ô *Maria*, *Montem* ipſum recurrimus. ¶. *An non MONS ſublimis MARIA.* ☞ cum Gregorio loquor ¶. *quæ ut ad Conceptionem Æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem ſuper omnes Angelorum choros, uſque ad ſolium DEITATIS erexit.* ☞ Dicam amplius *vertex Mariani Montis Deo* præſtat Domicilium, radix ejus in populo honorificato. ¶. *Nè*, igitur, *à Zonarâ*, mutuatis peto verbis, *tam validi Eccleſiam*, *addo Poloniam*, tuumque demergant populum, ¶. *Objice te Virgo Celſiſſima.* ☞ Nos verò æternum tuo cultui mancipati, ¶. *Murenulas*

In 1 Regum Cap. 1.

Tibi poſuiſti in Maria Sacrarium gratiæ & Thronum gloriæ. Guar. Serm. 1. de Aſſumpt.

Zonaras in Cantico, de Deiparâ.

nulas aureas faciemus tibi. ☞ expli-co cum Ruperto. ¶. *id eſt, ornamenta benedictionis & gratiarum actionis, benedicendo, & gratias agendo Deo, quod ſic fecit tibi,* ☜ & Nobis per Te.

Rupertus in Cantica.

O B-



IMAGO BEATÆ MARIÆ VIRGINIS CLARIMONTIS
CZESTOCHOVIENSIS IN REGNO POLONIÆ DEPICTA Â S.TO LUCA

OBSIDIO CLARI MONTIS CZĘSTOCHOVIENSIS DEIPARÆ IMAGINE A DIVO LUCA DEPICTÆ CELEBERRIMI.

Regna viciſſitudinibus obnoxia.

REgnorum ac Imperiorum miras viciſſitudines; & vetera & nova ſatis docuêre exempla. Nullum tam præpotens, ſtabileque fuit, quod externa vis, aut non concuteret; aut non everteret. Ludit quippe in Orbe terrarum æterna ſapientia, & in Reges ſupremum exercet imperium; quos altiores, immemores Majeſtatis, è tot ſeculorum ſerie firmato ſolio, uno momento dejicit. Regnorum luxum, laſciviamque exterorum irruptionibus caſtigat, & ſub gravi jugo gementis populi audiens, diuque tolerans querimo-

nias, tandem laneis licet pedibus ad vindictam procedit, ulciſciturque aut ferali ſubditorum rebellione, quibus ſpoliatis arma ſuperſunt, aut immutato veteri ſtatu, novos imponit Dominos. Sua cuique Imperio imminet ineluctabilis fatorum periodus; & quod olim florentiſſimum fuit, in extremam ſe conjectum ruinam derepentè vidit.

Exemplis antiquioribus probatur. Obſoleta ſunt, quæ de Gotthis, Hunnis, Longobardis, Imperii Romani everſoribus narrant Scriptores. Hiſpaniam Mauris ex Africa à Comite Juliano accerſitis, Roderici ultimi Gotthorum regis libido proſtituit. Gallia ab Anglis domita, paucis antè temporibus libertatem pulſis hoſtibus obtinuit; quin avorum noſtrorum memoriâ claves ad florentiſſimum Chriſtianitatis Regnum, è cingulo Regum Angliæ pendentes, heroica Guiſii virtus abſcidit, & eripuit. Carolum ejus nominis octavum, Galliæ Regem Neapolim occupantem vidit Ferdinandus Arragonius, jamque Regno ſpoliatus, mari hoſtem fugiens ingemuit: obverſuſque ad eam, quam deſerebat urbem, lachrymabun-

mabundus in hæc verba prorupit. ¶ *Niſi Dominus cuſtodierit Civitatem, fruſtra vigilat, qui cuſtodit eam.* ☞ Plura, quæ prudens prætereo antiquioris ævi exempla Hiſtoricorum ſuppeditant monumenta, recentiora nuper ipſi vidimus.

Qualis, quantave converſio Germanici Imperii fuit intra ternas annorum decades. Quid nuper erat Bohemia, niſi alternantis fortunæ ludus, jam adſcititium advocavit Regem, mox à legitimo recuperata, iterum extorta, nunc Suecis, nunc Saxonibus paruit? In ipſis Auſtriæ penetralibus quæſitus Imperator, Viennæ obſeſſus, vix evaſit: pòſt, filius ad ejuſdem urbis portas pulſantes audivit hoſtes, ſeque periculo ſubduxit. Quid memorem cæteros Germaniæ Principes, ſuis exutos dominiis, & variantes vices ſæpiùs deplorantes. Stetit pax, nec aliter haberi potuit, niſi veteres poſſeſſiones, partim vicino Regi, partim novis, & trans mare quæſitis, ceſſiſſent Dominis: jacturam interea compenſante patrimonio Chriſti

Exempla recentiora.

Ferdinandus II.

Galliæ.

Suecis.

Brema,

Magdeburgum &c. erepto, inque prophanos verſo Ducatus, dixiſſes, in bello Germanico de inconſutili tunica iterum luſiſſe milites.

An in hoc Orbis theatro & Hiſpania ſuos non exhibuit ludos? cùm Bergantiæ Duces Luſitaniam, & ejus appendicem Indiam Orientalem ad ſe traxêre, Catalonia Gallorum imperio ſe ſubjecit, in Belgio urbes & penè integræ detractæ Provinciæ, Neapolis ſeditione commota, & quos pridem non ſenſêre, ipſa Hiſpaniæ penetralia hoſtes jam exhorruêre. Angliæ verò quis ſtatus? in ferali trunco depoſitum caput Regium lictoris ſecuris abſcidit; pepercêre fata Jacobo Regi, ut Aviæ in nepote necem vindicarent: Sic ſic jam acerba fata Stuartos agunt, poſtquam immerentis Mariæ fluxit in terram cruor. Quos verò Nobiliſſima hæc Inſula datura ſit ludos, in poſterum tempus docebit. Nunquam itaque Orbis theatrum vacat, ſemperque novas exhibet tragœdias, & continuis viciſſitudinibus veluti verſatili ſcenâ oculos ſpectantium paſcit.

Venit

Venit quoque & ad Poloniam ſuæ infelicitatis portio, quæ nuper comparuit tragico ſuccincta cothurno. In florentiſſimo conſtiterat ſtatu hoc Chriſtianitatis propugnaculum Vladiſlai Regis felicitate, omnium circà finitimorum ſocietate & fœderibus juncti erant animi, maxima fuit regnantis fortuna ut Janum clauderet, quod raró ante illum contigerat, ſed graviora bello incubuêre longæ pacis mala, luxus, libido, ambitio, inertia, quæ Rempublicam peſſundedêre. Proinde animam agente Vladiſlao, ſimul & illa Regni exſpiravit felicitas. Subſecuta ſtatim à morte ipſius calamitoſiſſima tempora. Namque Theodatus Chmielnicius excitatâ Coſacorum ſeditione, Tartaris in auxilium advocatis, quantus & quàm ferox Regno hoſtis immineret, eventus docuit. Profligati exercitus, Duces in Tauricam ducti captivi, ſacra juxtà prophanaque everſa, nobilitas oppreſſa, & acceſſione plebis protervè obſequium ejurantis aucta rebellio, tanta feritate, rabiéque univerſam invaſit Ruſſiam, ut redivivos Attilas & quicquid unquam

Poloniæ nova viciſſitudo.

A Coſacis Duce Chmielnicio excitata.

crudelius Orbis habuit, in hominum, urbium, pagorum, tectorum excidium ab inferis rediiſſe dixiſſes. Neque ſemel, iterumque, ſed pluries per longiores moras cum Coſacis dubia pacis bellique alea repetita, majori ſemper & deplorando Reipublicæ damno. Quippe hæc rebellio vires, opes, ſuſtulit: avulſitque dextrum Poloni Imperii brachium Ruſſiam, fortiſſimorum virorum militiâque exercitatorum receptaculum; non abſque evidenti Numinis irâ, quæ Regnis bellatores auferre ſolet, ut inermes populos hoſtium ictibus objiciat, tantò crudelius feriendos.

Poſtmodum à Moſchorum incurſione.

Luctantem cum Chmielnicio rebellibuſque Coſacis Poloniam, quos immanis feritas & odium implacabile conciliari Polonis nunquam permiſit, novus aggreditur hoſtis Moſchus, tantò gravior, potentiorque, quantò magis inſperatus: namque pax jurata, nulliſque labefactata injuriis, ſecuritatem ab hoc Septemtrione pollicebatur. Sed ut Moſchi fœdus violarent, & Suecis & Coſacis debent. jam enim ita Dei judicio permittente,

tente, fatum erat Poloniam à fœdifragis oppugnari, diſcerpique. Et Coſaci quidem renuntiatâ Tartaris ſocietate Moſchorum amplexi ſunt patrocinium, Chmielnicio in verba Magni Ducis præeunte Sacramentum; novaque firmante vincula, plebe facilè conſentiente, quam & rabies in Polonos incitaret; & eadem religio ſuaderet, Latinis ritibus inimiciſſima. Ita mox in Ruſſiam Moſchi junctas Coſacis intulêre vires, Dux verò ipſe in Lithuaniam ſuſceptâ expeditione, Smolenſcum, univerſamque Severiam, poſt & Albam Ruſſiam primo recepit anno, ferro, flammâque ubique horrendè debacchatur, donec ſequenti ipſam aggrederetur Lithuaniam, & Caput Magni Ducatûs Vilnam infeſtis armis occuparet.

1644.
1655.

Rebellio Coſacorum & Moſchorum invaſio irruptionem Suecicam accelerant.

Et hæc fuit Suecorum occaſio, ſumpta ex rebellione Coſacorum, Moſchorumque ſucceſſibus; ut tali cum opportunitate in Poloniam fractam aut diſtractam irruerent: hæc unica ratio ad frangendas inducias impulit. Irruptionis quidem ſuæ Sueci ſpecioſas (ſi modò veræ, nec frivolæ fuiſſent.) edidêre

re cauſas, quæ ſufficienter refutatæ, injuſtitiam potiùs, quàm juſtitiam prodidêre armorum. Etſi verò cætera deeſſent documenta, nihil manifeſtiùs eſſe poſſet Caroli Guſtavi Regis Sueciæ atteſtatione, qui Stocholmii, poſt alios diſcurſus, in ipſo procinctu Legato Polono dixit: ſe quoque partem aliquam adempturum Poloniæ, quandoquidem adimendi facilitas invitaret. Irrupêre itaque Sueci, & Poloniam induciarum fide ſecuram, ſubitâ armorum vi aggreſſi ſunt; & cùm jam à duobus validiſſimis hoſtibus laceraretur, quibus adhuc aliqua renitendi ſuppetebat facultas, jam quo ſe verteret in tam inſperatâ rerum confuſione neſciebat. Tunc demum triſtis incepit tragœdia, cui Moſchus & Coſaci feralibus ſcenis præluſerant. Quippe circumlata per univerſum Regnum arma Suecorum, torrentis ad inſtar Majorem & Minorem Poloniam pervaſêre, cedentibus incolis vi aut metu abreptis, miles Regni præſidiarius, ſeditione paucorum, quorum nomina exhorreſcet poſteritas, Regem deſeruit, ad hoſtem factâ

Hinc ſecuta converſio Status Poloniæ.

factâ tranſitione, Metropolis inops auxilii ſeſe dedidit. Rex à ſuis deſertus, Opolium ſe recepit: Secuta ad extremum deploranda totius Poloniæ converſio, nihilque jam niſi triſtis fabula fuit.

Verùm ego narrationem rei geſtæ, tantæque calamitatis initia, progreſſus, aliis Scriptoribus libens relinquo, & me à conſpectu malorum, quæ vidimus tantiſper avertam, omnis expers curæ, quæ ſcribentis animum, & ſi non flectere à vero, ſollicitum tamen efficere poſſet. Lætiori argumento interim me & lectorem meum occupabo, quod in his ærumnis cœleſtis benignitas, ne penitùs afflictam Patriam ſolatio privaret, ſuppeditavit; & cùm omnia hoſtium furori, libidinique patuiſſent; Sacrum *Deiparæ* montem Częſtochovienſem ſubduxit, intaminatumque eſſe Caſtiſſimæ Matris Domicilium voluit; ut inde, veluti à firmo pietatis Marianæ propugnaculo, attrita hæreſis, rediturae felicitatis ſpem oſtentaret. Ibi primùm in tanta Regni caligine viſa eſt, *Hæc Aurora Conſurgens*, Orientis iterum benigniori radio Solis prænuntia.

Quam aliis ſcribendam Author relinquit.

Solam Clari Montis *Obſidionem ſcripturus.*

nuntia. Scripturus itaque ſum Obſidionem *Clari Montis* eâ fide, quam ex accuratiſſimis Obſeſſorum Commentariis accepi. Nec vanis aut ſuperſtitioſis narratiunculis lectorem detinebo: haud præteribo tamen, quæ ad Dei, Matriſque ejus cultum pertinent; & homo Catholicus, piaculum ducerem beneficia, eventa, certiſque comprobata prodigiis ſilere. Et dum narrare incipio, communi ac veteri Orthodoxæ Eccleſiæ formulâ, preceque Deiparam compello.

℣. *Dignare me laudare te, Virgo ſacrata.*

Da mihi virtutem contra hoſtes tuos.

Vitembergius Majorem Poloniam aggreditur.

Agebatur Annus, ſupra Milleſimum, Sexcenteſimũ, Quinquageſimus Quintus, cùm nec denuntiato bello, nec Fæciali præmiſſo, Carolus Guſtavus Sueciæ Rex Arfurdum Vitembergium Generalem Copiarum Ducem, cum parte exercitus, versùs Majoris Poloniæ fines ire juſſit. Is verò ex Pomerania mo-

movens, per ditiones Electoris Brandeburgici, quæ mediæ interjacent, limites Regni ultimis diebus Menſis Julii attigit; conſtititque ad Noteſium fluvium propè Oppidum Vyście. Erat ibidem in armis utriuſque Palatinatûs, Poſnanienſis & Calliſſienſis nobilitas, quæ ſe adventanti objecerat hoſti; prompta quidem ad omnes repellendos inſultus, arcendumque Suecorum impetum; ſed pedite, tormentis, cæteroque bellico apparatu haud inſtructa; & quod in rebus bellicis ſummè noxium, non unius parens imperio: quippe duo Palatini, ſui quiſque Palatinatûs regimen ad ſe traxerant: is verò cui per legem in proximis Comitiis ſuprema cura demandata erat; dum Varſoviæ negotiis publicis impeditus, diutiùs hæret, tormenta, mileſque ſubſidiarius lento paſſu procedit, opportunitatem hoſti præbuit, rem ſubitò tranſigendi. Aderat Vitembergio, Hieronymus Rádziejovius notus Orbi proditor, cujus operâ ſollicitati, tractique in partes Suecorum animi erant, effecitque, ut præter Reipublicæ exſpectationem Polo-

Uſcie.

Cui comes expeditionis Rádziejovius.

nia Major ſepoſitis armis cum hoſte tranſigeret, partemque pacis haberet, exarmatâ jam manu dextram tetigiſſe Tyranni. Scriptæ deinde conditiones, firmatæque chyrographo, ſed non adeò multorum, quos Palatini in ſocietatem defectionis traxerant. Defectio à Rege Joanne Caſimiro Protectionis titulo velata, Regi Sueciæ Protectoris nomen inditum. Dilapſa cum aliquibus Regi fidiſſimis nobilitas, paſſim rerum, quæ à Palatinis gererentur ignara, veluti ferali tacta ſydere, attonitaque tam ſubitâ converſione, domos repetiit, & quibus majores facultates erant averſati protectionem, protectoremque, fluxamque reputantes Suecorum fidem, temporaneum exilium aperto prætulêre flagitio: ii verò, quos arctior res, aut nimius fortunarum amor domi detinuit, duris exactionibus, rapinis, inſolentiâque divexati, egregiam, ſi Diis placet, protectionem triſtes ſquallidique toleravêre.

Tranſigit cum Palatinis Majoris Poloniæ.

Progreditur Poſnaniam Virembergius, urbe præſidio vacuâ facilè ſeſe dedente, inde

Poſnaniam deditione capit.

Calliſſiū Radziejovius.

de Calliſſium excurrit Radziejovius, firmatque milite & aliquâ munitione: Hinc verò ad vicini Palatinatûs Siradienſis mittit nobilitatem, quæ à Majoribus Polonis geſta ſunt, edocet, utque in poteſtatem Regis Sueciæ pari modo faciles concedant, ſuadet, hortaturque, Siradienſes aſpernati defectionem, Radziejovium leniori detinent reſponſo, interim evocati à Rege jam jam ſeſe cum aliquibus opponente copiis, in ſubſidium eunt.

Idem Clarum Montem intercipere parat.

Fugit interim à Czarniecio penè interceptus.

Habebat in animo Radziejovius conciliatâ Suecis nobilitate Siradienſi, ulterius progredi, peteréque Clarum Montem Częſtochovienſem, quò illum ſpes ſacræ ſupellectilis rapiendæ invitabat: ſed ab excurrente cum paucis equitum turmis, *Stephano Czárniecio*, *Caſtellano Kijovienſe*, cujus manus vix evaſerat, exterritus, Calliſſio aufugit.

Carolus Rex Sueciæ in Poloniam venit.

Reſerato interea Majoris Poloniæ aditu, apertâque portâ ad invadendum Poloniæ Regnum; Carolus Guſtavus Sueciæ Rex cum reliquo mox adeſt exercitu, pactiones cum Majoribus Polonis initas confirmat,

& ubique clementiæ, benignitatiſque famam ſpargit, nec diu moratur, poſteaquam Regem Joannem Caſimirum propè Oppidum Piatek caſtris conſediſſe intellexit, ſigna movit. Proſperè aliquantùm primæ velitationes noſtris ceſſerant, jam Maſoviæ Nobilitas & Siradienſis, prout retulimus confluebat, verùm ita urgentibus fatis, illa quidem perturbatis Ordinibus, aliquo ab hoſte accepto damno celeriter dilapſa eſt; & Rex cum ſuis copiis Cracoviam versùs iter direxit, veſtigia ejus premente Sueco, qui Koło, Łancieja, Łovicio, Varſovia captis, ne quid à tergo periculi immineret, præſidia impoſuit. Cracoviam ubi ventum eſt, Rex à ſuis deſertus, Opolium ſeceſſit, Metropolis Regni à Stephano Czarniecio, qui adventum hoſtium duobus aut tribus diebus anteverterat, defenſa aliquot ſeptimanarum ſpatio, impetum ſuſtinuit; & quia ampla, nulliſque firmata munitionibus, deſperatis, quæ promittebantur, auxiliis, honeſtiſſimis conditionibus Carolo dedita, ſi in eis ſervandis fides verbo regio,

Joannem Caſimirum, Regem inſequitur,

Qui Opolium ſecedit.

Cracovia conditionibus Sueco deditur.

gio, manuque obſtrictâ, ſalva manſiſſet.

Ultimus novo Herculi reſtabat labor Quartianus miles, (hoc illum nomine indigitant Poloni, à quarta redituum parte è bonis Reipublicæ à Præfectis in ejus ſtipendia conferri ſolita,) & hic Suecorum fortunam adoravit, non ſine probro, turpique nota. Pruſſia ad extremùm vocabat Regem Suециæ, in qua Elector Brandeburgicus Princeps Fiduciarius armatus comparuerat; proindeque ejus amicitiæ ambiguus, motis ſignis illuc properavit, Vitembergium Cracoviæ annexiſque Provinciis impoſuit, Duglaſſium Sendomiriæ. Et quia miles ſuis cum Tribunis in præſidia diſtributus exercitum ejus attenuaverat, Quartianorum aliquot legiones in ſupplementum ſequi juſſit; evocato inſuper è Livoniâ Comite Magno de la Garde, (fortaſſe quòd parum adhuc fideret nuper acceſſoriis legionibus,) qui ſex armatorum millibus in Pruſſiam adductis, exercitum ejus auxit. Mellerum verò Vicarium Generalem veterem, expertumque Ducem Majori Poloniæ præfecit, injunxitque, ut finitima

Quartianus miles ad Sueciæ Regem deficit,

Qui in Pruſſiam properat.

Mellerus Majori Poloniæ præficitur. nitima Sileſiæ loca firmis muniret propugnaculis, militemque induceret; præcipuè verò Częſtochoviam in ſuam redigeret poteſtatem à valido inſidendam præſidio.

Et hactenus in brevem contractâ ſummam ſuccinctâ narratione initia Sueticorum armorum complexus ſum, quò commodius lectorem properantis hoſtis omniaque fatali celeritate abripientis, veſtigiis inſiſtentem, ad ipſam Clari Montis Obſidionem deducerem.

Acceptum itaque Sueci Regis mandatum Mellerus quantociùs exſequi ſtatuerat: interea præcurrit Joannes, Veihardus Comes à Wrzeſczewic, ſive à Mellero explorandi loci Religioſorumque (quibus olim notus familiariſque fuit,) ad obſequium reducendorum cauſâ, ſive quod magis ſentio, ut victoriam Mellero præriperet, ſuamque operam Carolo Regi probaret, & aliquid de theſauris Eccleſiæ delibaret. Vicinia quoque tentandæ aggreſſionis commoditatem dedit: namque Velunii conſederat, ac nonnullorũ ad Sileſiæ limites præſidiorum cum imperio *Wrzeſczevicius ad Clarum Montem copias admovet.*

Præ-

Præfectum agebat. Octavo igitur die Novembris, noctis primâ vigiliâ (idque è Sueticæ militiæ uſu, intempeſtivo acceſſu terrorem Oppidanis ad deditionem compellendis inferente,) ad radicem Clari Montis venit, tubarum clangore, timpanorum ſonitu, rupto conticinio, Religioſis ad quietem compoſitis, novitate perculſis, mittit è veſtigio, qui Regis Sueciæ nomine deditionem poſtularent; quam ſi denegarent, pertinacis repulſæ vindictam à quatuor millibus militum, Cœnobii mœnibus admovendis mox ſubituros, ſuorumque bonorum direptionem, vicorumque incendia ſpectaturos. Et nox ipſa, & hominis importunum, minaxque poſtulatum, Religioſorum penitùs aditum denegantium firmavit conſtantiam: Proinde Wrzeſczevicius, quaſi id reverentiæ Loci Sacri daret, rem commodius tractandam in craſtinum differt. Albeſcente die, mittuntur duo ejuſdem Inſtituti Patres, Benedictus Jaraczevius & Marcellinus Tomicius; mox ubi in conſpectum Comitis venêre, cauſam adventûs ſui exponunt; non

Noctu aggreditur.

Deditionem urget.

Religioſi aditum negant.

Sequenti die à propoſito deterrent.

abſque ſtupore heſterno ſtrepitu armorum excitatos fuiſſe Patres, tantoque magis jam mirari: quòd vir Catholicus ad Locum Sacrum armatus accederet, cùm tamen hoc in Monte, antea ſæpius Virginem Matrem ſupplici prece veneratus fuiſſet; & qui olim munificâ ac liberali manu eidem beneficia contuliſſet, eâdem jam, ſed armatâ, templi, Cœnobiique fores pulſaret. Deſiſteret tandem à tam pertinaci propoſito, permitteretque illos pacatè vivere, quos Dei ſolius amor, atque Religioſi Inſtituti ratio, à terrenis ſecretos curis, in ea concluſiſſet ſolitudine. Faceret id exoratus per fidem, quam profiteretur Catholicam, per Virginem Matrem, cui Mons Clarus dicatus eſſet, & quem perpetuo ejus ſervitio obſtricti tuerentur clientes: Patronum ſe potiùs, Protectoremque exhiberet, & veteris illius, expertæque benevolentiæ, veluti è poſtliminio, revocatis hilararet argumentis.

Inſtat Wrzeſczevicius variis rationibus.

Wrzeſczevicius cùm ſuam paucis erga Locum Sacrum pietatem, viroſque Religioſos merita commemoraſſet, nec præſentem

tem rerum ſtatum, temporumque viciſſitudinem, aliquid de veteri ipſius affectu imminuiſſe affirmaſſet, ſubjunxit: Amicus non hoſtis venio, Monaſterium meæ fidei permittite, ita jam ſuadente tempore, rerumque ſtatu, optatam quietem & Religioſam ſecuritatem habituri, Sacra ſupellex integra vobis ſervabitur, bona, fortunæque Cœnobii nullum detrimentum accipient, neceſſarios ſumptus ipſe mihi, vobiſque providebo. Hac deditione evitabitis impendentes vobis calamitates, ab exercitu Melleri ſubſecuturas, hominis à veſtrâ religione alieni, proindeque duriora imperaturi. Ferendum erit, quicquid ille juſſerit, vos verò manebit ſerò ſpreti, damnatique conſilii, cum perpetuo animi angore triſtis recordatio.

Videbatur hæc fiſtula dulce ceciniſſe in auribus Obſeſſorum, ni auceps heſterno aſſultu, inopinatoque fragore, ſuſpectum ſe feciſſet; nec emolliri poterant animi, alieno periculo cauti, cùm pleroſque inconſtantia Suetici promiſſi, malaque fides eluſiſſet:

Wrzeſczevicius pro hoſte decernitur.

proindeque Wrzeſczevicium hoſtis loco habendum decernunt, vimque, ſi inferretur, omnibus viribus propulſandam. Et ſiquidem aliqui è Nobilibus, cum Conjugibus, cariſque pignoribus Martis declinantes furorem ad Clarum Montem, tanquam ad aſylum ſe recepiſſent, dedit honori illorum *Auguſtinus Kordecius*, eximium ſuæ religionis decus, ſæpiúſque à nobis, non ſine elogio memorandus Cœnobii Moderator, ſuoque & Religioſorum nomine ſententiam exquiſivit, quid jam faciendum cenſerent. Illi collatis inter ſe capitibus, unanimes Stephani Zamoyſcii, Enſiferi Palatinatûs Siradienſis ore reſpondent: In una lance Patres Reverendi, hoſtium potentia, in altera veſter apparatus, vireſque appendendæ ſunt, ſi Libra paritatem fecerit, veſtrûm jam erit, ſequi eam quam Deus inſpiraverit mentem. Rogati verò à vobis ſententiam promimus: Obedire hoſti nullâ urgente neceſſitate, ignaviæ, metûſque indicium eſt: pacem ignominiosâ deditione paciſci, probroſum. Nos, qui ultrò tutelæ Loci Sacri ſub

Kordecius Cœnobii Moderator, Nobilium de deditione ſententias exquirit.

Reſpondet Zomoyſcius, Enſifer Siradienſis.

ſub Glorioſiſſimæ Virginis Matris Dei præſidio, noſtram incolumitatem, caraque pignora credidimus, vobiſcum vivere, vobiſcum mori, decrevimus. Et animæ quidem noſtræ, ſi ſors ita tulerit, patientius ibunt ſub umbras, quàm ſi ſe hoſtili ſubderent ſervituti, & in æternam potiùs claudentur lumina noctem, ne polluta Sacra, contaminatam, oppreſſamque aſpiciant Religionem. Sed conſulet Deus Matris ſuæ honori, aderitque piis Catholicorum conatibus, retundet impetus hoſtium animosâ propugnantium defenſione.

Iteratò Patres implorant Wrzeſczevicium.

Unanimi itaque conſenſu inſtructi, remittuntur ad Wrzeſczevicium Patres; implorant iteratò priſtinam illius benevolentiam, revocant in memoriam ſinceri affectûs conteſtationem, exaggerant iniquum hominis Catholici poſtulatum, ad extremum rogant, mitior hinc recederet, aut certè tantiſper deſiſteret, donec ſibi in tam arduo negotio, Theophili Bronovii conſtaret voluntas, à quo illi tanquam à Supremo ſui in Provincia Poloniæ Inſtituti Modera-

tore dependerent, ita jubente voto, obſtri-
Sed is duras obtrudit conditiones. ctâ obedientiâ. Nihil ad hæc Wrzeſczevicius, ſolâque contumaciâ ferox, aut, inquit, iis, quas vobis ad Cœnobium perferendas do, Conditionibus, Clarum Montem dedatis; aut vicorum, bonorumque veſtrorum incendia exſpectate, utrumlibet eligite. Promunt reduces Nuntii oblatam, ſeu obtruſam potius ſibi à Comite Chartam, pudendis inſcriptam Conditionibus, quæ tales fuêre.

¶. *Hodie, Nonâ Novembris Tranſactio facta,*

Cum Illuſtriſſimo Domino Joanne Veihardo, *S. R. I.* Comite ab Wrzeſczewic / Sac. Regiæ Majeſtatis Suecorum à Conſiliis Status & Belli, Supremo Generali Vigiliarum Præfecto, & Colonello Equeſtris & Pedeſtris Legionis ex una: & Nomine Sereniſſimi ac

Po-

Potentiſſimi Principis ac Domini Dñi, Caroli Guſtavi, Suecorum, Gotthorum,Vandalorumque,&c. Regis, Domini ſui Clementiſſimi. Et ex altera parte, cum Admodum Reverendis, Priore, Suppriore, cæteriſque Patribus, & toto Conventu Częſtochovienſi, ſive Clari Montis. Et ea Tranſactio ab utraque parte in omnibus clauſulis & punctis, ſacroſanctè obſervari fide ſanctâ & inviolabili promiſſa.

1. *Clarus Mons*, unà cum Monaſterio, fortalitiis, propugnaculis, ſe ſubdit in fidem Comitis Sac. Regiæ Majeſt. Suecorum, Sacramque Regiam Maje-

ſtatem

ſtatem pro Protectore ſuo clementiſſimo veneratur.

2. *Omnes Religioſi*, quotquot ſunt à primo ad ultimum, fide Sacerdotali & religiosâ jurant & promittunt Sacræ Regiæ Majeſtati Suecorum, Carolo Guſtavo, fidelitatem, reſpectum & obedientiam, renuntiantque omnibus confœderationibus, conſpirationibus, compromiſſionibus, tranſactionibus Regis Joannis, Caſimiri, ipſiuſque addictis.

3. *Conventus recipit* in Gubernatorem fortalitii & præſidii, prædictum Comitem à Wrzeſczewic, cui etiam ejuſque Officialibus Majoribus atque Minoribus, omnem fide-

fidelitatem & honeſtam cointelligentiam, reſpectum & reſpectivè obedientiam, quoad militaria pollicetur.

4. *Præſidium recipient*, numero militum conſtituto, nullumque majus modo, & nullo alio tempore, niſi extrema neceſſitate imponetur.

5. *Omnia tormenta*, pulveres, cæteraſque munitiones, quo nomine illæ appellentur, prædicto Comiti, cum certo ſpecificato Regeſtro extradentur, & ſub pœna vitæ, à Patribus nihil in hac materia celabitur, etiam omnia loca ſubterranea, quæ fortalitio nociva eſſent prædicto Comiti, aut

ejus locum tenenti, monſtrabuntur, ſub eadem pœna.

6. *Milites omnes*, quos habent, ſive haidones, ſive alios, ſtatim licentiabunt; nullumque militem, ſive palàm, ſive clam, ſine expreſſa Comitis, aut ejus Locum tenentis licentiâ, in Monaſterio ſuſtentabunt, habebunt, aut alent.

7. *Abrenuntiant*, omnibus correſpondentiis cum inimicis *S. R. M.* Suecorum, ſive literis, ſive verbis, ſive quibuſcunque modis poteſt fieri: & ſacroſanctè pollicentur, omnia ea, quæ ipſis innotuerint in damnum *S. R. M.* Suecorum fieri, tempeſtivè revelare, & iis malis cum omni

omni ſua potentia, & firma fidetate, obviam ire.

8. *Et ultimo.* In gratitudinem prædictæ tranſactionis, prædicti Patres & Conventus promittunt, ſe prænominato Comiti & Generali Summam in tali tempore paratam exſolvere.

E Contra. Comes ſupranominatus promittit nomine Sereniſſimi & Potentiſſimi, Caroli Guſtavi, Suecorum, &c. Regis, Reverendis Patribus, totique Conventui, &c. &c. * ☞

☞ Perlectis Conditionibus indignabundi Patres, præciſâ omni morâ animosè reſpondent: Juramentum ad libitum unius hominis prophani fruſtrà à ſe exigi, quod Sacrilegii loco prorsùs ducerent, utpotè jam aliis adſtricti votis. Loca Supremi Numinis cul- *Rejiciunt conditiones Religioſi.*

 tui

tui è præſcripto Catholicæ Romanæ Eccleſiæ deſervientia, pravè de Religione ſentientibus permittere, id verò impium cenſere. Intendat quantum velit minas Comes, nihil à viris extorquebit religioſis, nunquam ſuo obſecundaturis imperio. Tum verò accenſus iracundiâ Comes, proripit ſeſe, & vicino Templo Divæ Barbaræ ædificio, flammas injicit, citatoque curſu tormentorum, aliquot ictibus ipſum proſequentibus, Krepicium ſe confert: unde paucis abhinc diebus per ejus loci præſidiarios, bona Cœnobii invadit, ſpoliat, pecoribus pluſquam quadringentis abactis.

Indignatur Wrzeſczevicius & abit.

Monaſterii bona diripit.

Atque hoc fuit præludium futuræ Obſidionis: juvat interea, aliquid de ipſo Præluſore noſſe. Wrzeſczevicio Natales Bohemia dedit; Nobilitati ſplendorem attulit S. Romani Imperii Comitatus, Adoleſcentiæ bonis literis excultæ acceſſit peregrinarum rerum notitia, Latinè eleganter, Germanicè, Italicè, Bohemicè, loquebatur; Mores compoſiti, ſed ingenium inquies, ambitioſum, & vanitate tumidum: quod ab ejus col-

Pauca de Wrzeſczevicii vitâ & moribus.

colloquio, dum mecum juſſu Regis, certo in negotio conferret, patuit. Tandem conquiſito à diverſis creditoribus ære Salinarum Velicienſium fructûs in Polonia locaverat, Rege ſecuritatem præbente: indeque brevi amotus, ſeu invidiâ, ſeu æmulatione, non abſque tamen aliquâ injuriâ, quam ſibi inferri paſſim querebatur. Hinc orta indignatio, aulæ Polonæ odium; & cùm apud Auſtriacos nihil favoris haberet, hîc verò ſpe lucri excidiſſet, hoſtes Polonis quæſivit, Conſtantinopolim adiit, bellumque contra Polonos ſuaſit: atque poſt multas, hinc & inde curſitationes, cùm animus, neque vigiliis, neque quietibus ſedari poſſet, ultimò commune proſcriptorum aſylum acceſſit. Fortè ſubolfecerat jam in Suecia contra Polonos bellum adornari, proinde ſuam quoque operam Carolo Regi recenter inaugurato offert, eloquentia prompta, mores compti, ingenium mobile, in amicis parandis facilitas, in rebus gerendis dexteritas, nec non mutatoria religio, & ſuper omnia Ferdinandi Cæſaris indignatio, Polonorum

contemptus, homini pretium fecit, mox & Titulos auxit, quos illi Carolus juramento prævio, largè contulit, prout in capite illius, quam obtruſerat, Tranſactionis, apparuit. Fuitque inter primos Ordinum Ductores irruptionis Sueticæ in Poloniam, & ejus fidei vicinæ Sileſiæ munitiones concreditæ fuerunt, tantumque apud Carolum æſtimationis acquiſiverat, ut nomine Cæſareo Ablegato ejuſdem Comiti de Petingen de Wrzeſczevicio conquerenti, duriùs reſponderet, quod ex literis ejuſdem Viennam tranſmiſſis ſuæque legationis relatione patuit. Verùm Sueticos favores brevi infelix exitus terminavit; quippè jam creſcentibus Polonorum copiis, Krepicio, Bolesławiecio, Oſtrzeſzovio receptis, ille profugus Velunio exceſſit, hærebatque in Majori Polonia, tam diu; donec ibidem urbes ac oppida ex pacto Regis Sueciæ, cum Brandeburgico inito, Derflingus ejuſdem Copiarum Ductor reciperet, ſuumque militem induceret. Wrzeſczevicius verò Poſnaniâ, Coſteno, Miedzyrzecio, cæteriſque locis, detractis Sueticis

cis præſidiis, properabat, ut obſidentem Calliſſium Nobilitatem inſperato acceſſu, vel opprimeret, vel diſſiparet. Jamque ad vicum Lubers ripæ fluvii Vartæ aſſidentem, pervenerat, cùm nullas in vicinia Polonorum copias morari (ſed falſò) ab exploratoribus didiciſſet, ab iiſdem noctu irruentibus, ducibus Paulo & Staniſlao, Chleboviis, (illis enim prima debetur gloria,) octingentorum ſtrage acceptâ, ipſe dum equo deſtitutus, pedes fluvium ſuperare nititur, à ruſticâ manu fuſte cæſus, undiſque immerſus, ſuo exemplo docuit, quàm cautè ſit cum Superis agendum; atque ad initium ſequentis Menſis recurrebat anniverſaria dies impetiti Clari Montis, triſti ipſius vindicata exitu.

Defuncti noviſſimæ invaſionis metu Religioſi, alterum jam à Mellero exſpectabant, quem Wrzeſczevicius ſpretus, rejectuſque ad maturandam Obſidionem accendebat. Oſtendebat locum maximè opportunum, qui & vicinam Sileſiam in Officio contineret, & Cracoviam commeantibus copiis, ſum-

Wrzeſczevicius ad maturandam Clari Montis Obſidionem Mellerum urget.

ſummam adferret commoditatem, alias à præſidio Polono non amoto vicinas regiones infeſtandas. Invitabat ſpe prædæ, ingentiſque theſauri, qui à tot annis coacervatur, inibi lateret, aurea, argentea, donaria, gemmas, pretioſam ſupellectilem, ſtatuas, ſigna affabrè facta, depingebat, quæ ſuis quondam delibaſſet oculis. Ibi eſſe profugorum Nobilium opulentiam, pleroſque abſentes, loco huic concrediediſſe facultates. Feſtinaret itaque accedere, & Regi ſingulare præſtiturus ſervitium, & militis egeſtatem luculento ære, prædaque recreaturus.

Kordecius à Vitembergio literas ſecuritatis petit.

Nec Mellerus in promovendis copiis ſegnior fuit, cujus adventantis monitus *Auguſtinus Kordecius*, Cœnobii Superior, miſerat Cracoviam ad Vitembergium Generalem Ducem, pro obtinendis literis aſſertitiis, & hic quidem prætextus legationis erat, cæterùm inſtructi fuêre Nuntii, qui ex Religioſis erant linguæ Germanicæ periti, ut interim explorarent, quæ mens Vitembergii de Cœnobio eſſet. Redeunt illi ſtatim poſt abitum Wrzeſczevicii, literas quidem ſecuritatis facilè

facilè ſe obtinuiſſe referunt, ſed tamdiu valituras, quoaduſque aliud de Cœnobio ſtatueret, ordinaretque. Ambiguum Vitembergii reſponſum, magnam ſollicitudinem injecit Kordecio, qui impendentis periculi admonet Patres, rogatque ſententias. Unanimis tunc erat Loci Sacri defendendi conſenſus, ſolâ Dei, Virginiſque Matris Patronæ fiduciâ mentes, animoſque Religioſorum accendente: *Ambiguas obtinet,*

Quapropter Kordecius ad propulſandam hoſtium vim, omnem ſuam vertit cogitationem, peditum numerum milite exercitatiori auget, in propugnaculis, vallo, tormenta ordine ſuo collocari imperat, ſtationes diſponit, tabernas inſtitorias per declivium montis exporrectas, ad Montis radicem pertingentes dirui, ſoloque æquari jubet, hoſtibus facilem acceſſum ubique intercipit, omnia denique non tantùm fortiſſimi militis, ſed etiam ſolertis Ducis exſequitur munia. *& ad propulſandos hoſtes ſe præparat.*

Et profectò reputanti mihi, unde tam repentina peritia homini provenerit, qui à *Ejuſdem Elogium.*

E tene-

teneriori ætate Cœnobio incluſus, non arma ſolum tractarit, ſed ne ſtrepitum illorum unquam audiverit, profectò miraculi loco cenſendum exiſtimo: Numen Supremum ad Matris ſuæ preces elegiſſe infirma, ut confunderet fortia, atque ad deprimendam hoſtium ſuperbiam, unum Monachum veterano oppoſuiſſe Duci. Unius profectò *Kordecii* vigilantiæ debetur, Montis Clari ſervati laus; quippe ille vigilias obire, inſomnes ducere noctes, militeſque quâ verbis hortari, quâ largitione accendere, magnitudine periculi dejectos Religioſorum animos, Nobiliumque erigere ſolebat; ad extremum ſolus obſtitit, ne porta hoſtibus pateret, quam jam pavor & conſternatio dedere ſeſe volentium remotis obſtaculis, penè aperuerat. Quæ ideo libentiùs commemoravi, ut memoriæ viri æquè pii, ac de religione ſua optimè meriti, tanto fidentius conſulerem, quanto ipſe in Commentariis obſidionis religioſam profeſſus modeſtiam, in ſuis laboribus referendis parcior eſt, & prout communis vitæ ſocietati aſſuetus, ita commune cum

ſoda-

ſodalibus ærumnarum & parti decoris voluit habere elogium.

Proviſis à Kordecio rebus ad defenſionem neceſſariis, auxilia deforis multorum implorata ſunt; ſed effectu nullo: namque Rex, cui libellum ſupplicem obtulerat, vacuus milite, qui ad hoſtem defecerat, Opolii degebat; & Stephanus Czarniecius potentiæ Suecorum impar, in Ducatu Severienſi conſederat; nulla prorſus ſubſidia ſperari poterant, in tanta, tamque ſubitâ Poloniæ converſione: Proinde & hinc Divinæ benignitatis non poſtremum capio argumentum; Deique Matris Loci ſibi dedicati, ſingularem tutelam veneror, quæ contra omnem militiæ, bellantiumque morem: (quippe arces tam diu arcent hoſtem, quàm diu ſubſidia non ſubmittantur) eam mentem, illoſque ſpiritus, hominibus religioſis dederit, ut expertes auxiliorum, versâ ad alienum Dominum nobilitate, militiaque, hoſte omnia poſſidente, occupanteque, ſolis è cœlo tantùm venturis confiſi auxiliis, auſi fuerint Suecorum irritare potentiam,

Auxilia Kordecius implorat effectu nullo.

Divinæ providentiæ ſingulare argumentum.

tiam, eique obſtaculum moliri.

Kordecius Wrzeſczevicium literis compellat:

Atque ita omni ſpe ſubſidiorum evolutus *Kordecius*, ſcribit iterum Wrzeſczevicio, ſi adhuc hominem præferocem aliquâ ratione flectere poſſet, mittitque imaginem Virginis Claromontanæ in cupro, è prototypo à perito artifice elaboratam, veluti ſibi ſupplicantium advocatam. Sed ille jam talium contemptor, nihilo melior, molliorque redditus minas intentabat, vindictamque ſpirabat, & pro eodem Sacro Monte intercedentem Staniſlaum Varſicium, Caſtellanum Cracovienſem acriter repulit, non abſque aliquo contemptu. ¶. *Eat nunc,* inquit, *ſi placet, Dominus Caſtellanus*, & Locum illum Sacrum pro ſua pietate defendat, en adeſt exercitus Regius. *☞ Neque hîc ſuo encomio fraudare vellem Varſicium, quem Clari Montis religioſa familia, munificum, agnoſcit Patronum, in eaque calamitate potiſſimum, cùm & armenta, pecoraque mona-

Qui vindictam ſpirat.

Varſicii Caſtellani Cracovienſis erga Locum Sacrum pietas & munificentia.

na-

naſterii centum Imperialibus ab hoſte redempta, reſtituit: & loco periclitanti duodecim tormenta ſubmiſit. Erat quoque in exercitu Suetico, Tribunus Venceſlaus Sadovius Bohemus, is in Majori Polonia bonorum Maximiliani Miaskovii Caſtellani Krivinenſis, fructus locaverat, pòſt Suecis irrumpentibus, illorum turmis ſeſe immiſcuit, adhæſitque tanto cum Polonorum odio, ut nemo illo genti infenſior haberetur, tuendiſque Sueci partibus addictior: Proinde aliquot equitum turmis impoſitus, altiorem militiæ gradum obtinuerat: hunc etſi ſummè Catholicis infenſum, & maximè Clero (id enim literæ ipſius ad Vitembergium datæ, ſed interceptæ docuerant) aggredi prece decrevit, *Kordecius*: (fortaſſe aliqua olim viri notitia fretus,) oratque per epiſtolam à Religioſis ſui Monaſterii delatam, quatenus belli molem à Loco Sacro averteret, daretque id Claritudini Montis Regum & Principum pietate notiſſimi, tum & vicinorum videlicet Hungarorum, Bohemorum, Moraviorum, Sileſiorum pere-

Sadovium per nuncios Kordecius aggreditur.

Benignum referunt reſponſum.

grinationibus celeberrimi. Benigniori vultu, quàm ab homine Calviniano ſperari poterat, excepti religioſi, vocatoſque ſemotis arbitris tali conſilio inſtructos dimiſit: Non eſſe ſuæ poteſtatis belli mox ingruentis molem avertere, illud cavendum eſſe, ne Suecos contumaciâ ad ferociam provocarent, colloquium ſatiùs inſtituerent, deque conditionibus diſceptando tempus extraherent, donec loco, ſibique attemperatas obtinerent. Cæterùm ferunt cum Mellero ſedulò præſidenterque egiſſe, objectoque periculo exiſtimationis ſuaſiſſe, ut alium quempiam expeditioni huic præficeret: namque Cœnobio à Monachorum pavido, invalidoque grege inſeſſo, expugnato, quam laudis acceſſionem? quale militaris peritiæ decus obventurum ſibi putaret? Quod ſi verò illum pertinax obſeſſorum defenſio, re infectâ abſcedere coëgerit, æternum probrum, convitiumque relaturum: Mellerum, tot palmarum Ducem, turpiter à Monachis rejectum loco ceſſiſſe.

Sadovius obſidionem Clari Montis Mellero diſſuadet.

Sed jam fatalem accepturus ignominiam pro-

properabat *Mellerus*, quem Velunio mo- *Melle-*
viſſe, trepidus inde accurrens ejuſdem Re- *rus con-*
ligioſæ familiæ ſodalis Hyacinthus Rudni- *tra per-*
cius nuntiat, & magno quidem cum ap- *git ſuis cum co-*
paratu, numeroſoque milite incedentem. *piis.*
Non pauciores novem millibus fuiſſe con-
ſtat: junxerant namque ſuas copias Comes *Quantæ*
Wrzeſczevicius, Dux Haſſiæ, & Sadovius, *illæ.*
inſuper & duæ Polonorum legiones ad-
erant, ſuis cum Chiliarchis, Severino Kali-
nio, & Joanne Zbrożek. Ad famam ad-
ventantis Melleri, Generalis Vicarii, novus
iterum metus exoritur in Claro Monte, au- *Exter-*
ctus à Priore Cœnobii Velunenſis hoſtium *rentur*
vires extollente, ſuadenteque Religioſis, ut *Religioſi.*
tantæ impares potentiæ, ſubſidiis præſertim
nunquam comparentibus, ultimo obvia-
rent excidio, tutiùs quibuſvis conditioni-
bus tranſacturi.

Obſtitit *Kordecius*, vitamque potiùs hono- *Quos*
ri Dei Matris devovendam eſſe cenſuit, *animat*
quàm hoſtis ſe credere arbitrio, Divûm, ho- *Kordè-*
minumque contemptoris. Nec cunctatus *cius.*
die Novembris decimâ octavâ univerſam

Reli-

Religioſam familiam, omneſque loci incolas humanis deſtitutos auxiliis, Cœlites in ſubſidium humili prece advocari jubet, Patronamque Clari Montis Dei Matrem implorare: ad cujus aram Sacris operatus, omnibus ſummâ cum pietate adſtantibus, mox intra muros & propugnacula inſtitutâ ſupplicatione, Auguſtiſſimum *Chriſti Domini Corpus* circumducit, pòſt partitis inter milites ſtationibus, tormenta, ſclopos majores, fiſtulas ferreas, globos, pulverem bellicum, arma precibus deſuper è præſcripto Eccleſiæ recitatis, aquâ luſtrali aſpergit, præſidiarios animat, ipſe ubique operi intentus. Venit tandem ejuſdem diei horâ, poſt meridiem ſecundâ *Mellerus*, admovetque exercitum ad radices Montis Clari: & quandoquidem ſecutura eſt acerrima oppugnatio, ſuccinctè *Loci* ſitum, originem, antiquitatemque præmittam.

Et Cœleſtem opem implorat.

Mellerus admovet exercitum.

CLARUS MONS Częſtochovienſis, ab Imagine *Deiparæ à Divo Luca* depicta, ibidemque depoſita, ac propterea à populorum peregrinantium frequentiâ, concurſuque

Clari Montis origo, ſitus, & Imago à Divo Lucâ picta, deſcribitur.


ECTYPVS
Obſidionis Clari Montis Czestochovienſ
DEIPARÆ VIRGINIS honori dicati,
Ausu et milite Succorum oppugnati,
Armis vero et virtute Polonorum defenſi.
ANNO. M. DC. LV.
EXPLICATIO LITERARVM
A. Paries Muri ab Oriente.
B. Capella miraculoſæ Imaginis Bmæ.
C. Pars Septentrionalis Monaſterij.
D. Muri tormentis deiecti.
E. Aliud Propugnaculum in vertice dtum
F. Potior pars Villæ combuſta.
G. Capella Sancti Rochi.
H. Monaſterium et Eccleſia S. Barbaræ.
I. Prædium Monaſterii & Horreum.
K. Declinat Hoſtis ad radices montis.
L. Munitio ab Austro contra Portam.
M. Tormenta Statiua 4. à parte Septen.
N. Cuniculus Subterraneus hucusq. productus.
O. Excurſio nocturna per Claromontanos.
P. Excurſio diurna ad ſet 2 Sta Clivū
Q. Procurſus Excubiarum diversi contra Excurſores
R. Peditatus Wolſij e Severia in Caſtra ducitur.
S. Pyrobolus hinc retrò abiens.
T. Virgo Bmā et S. Paulus P. E. hoſti apparentes.
V. Capella S. Iacobi.
X. Civitas Częſtochowa.
DANTISCI
Sumptibus GEORGII FÖRSTERI
ORIENS
A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M
N
O
P
Q
R
S
T
V
X
Joh. Benſheimer f.

que Claritudinem & Cognomen accepit. Aliud Częſtochoviæ Oppidi vicinia, inde mediæ horæ itinere diſtantis dedit, prout in Brabantiâ Virgo Aſperi Collis, Sichemienſis etiam titulum obtinuit, à Sichemio Oppido illi adjacente, quo in loco Dei Matrem mira prodentem olim mihi venerari contigit, adeſſeque cùm è veteri Sacrario ad templum ab Archiduce AUSTRIÆ Alberto conſtructum inter Belgii opera elegantiſſimum deportaretur. Hanc verò Imaginem à D. Lucâ depictam fuiſſe, unanimis Græcorum, ſæculorumque conſenſus tradidit, atque jam ætate *Virginis* adultiore, ipſaque vivente, quod pictura teſtatur, eaque formâ, corporiſque compoſitione, ac viventis ſimilitudine, ut uter meliùs ipſius effigiem, an Epiphanius apud Nicephorum calamo delineaverit, an pictor Antiochenus, D. Lucas, vivis coloribus expreſſerit, ambiguum ſit judicium.

Nicephorus lib. 15. cap. 14.

Nicephorus lib. 2. Hiſt. Eccl. cap. 21.

Tabula cui Imago ſuperinducta cernitur, Cupreſſina eſt, Menſamque fuiſſe Virginis, quod teſtatur vetus inſcriptio Domui Lauretanæ olim impoſita. ¶. *Men-*

ſam autem Virginis habet Czeſto-chovia in Poloniâ. Altitudo Tabulæ ad duos cubitos & ſeſquipalmum protenditur, latitudo unius cubiti & trium palmorum ſpatium occupat, craſſities duos obverſos articulos medii digiti continet.

IMAGO hæc Helenæ AUGUSTÆ Hieroſolymis primùm innotuit, deſtinata Conſtantinopolim, ſed mors Imperatricis irritum propoſitum fecit, pòſt ab Eudoxiâ Hieroſolymis, Antiochiam deportata, tranſmiſſaque, inde Pulcheriæ Theodoſii Imperatoris Sorori, collocataque Conſtantinopoli, in templo ab eadem magnificè extructo τῶν ὁδηγῶν, ſeu viæ Ducum à Græcis Scriptoribus nuncupato, eorumque teſtimonio magnis in Urbe præpotenti claruit miraculis.

Obtigit tandem Carolo Magno, per manus Nicephori, unà cum celebri ſacrarum reliquiarum theſauro, quem Aquiſgranenſis Eccleſia ſumma cum pietate aſſervat. Is verò *Leoni Ruſſiæ* Monarchæ, quem contra Saracenos fortiſſimum, fidiſſimumque ſocium

ar-

armorum habuit, ſibique ideo percarum, obnixè petenti, donavit, non abſque tamen doloris ſenſu, quod tam præſtanti Imagine privaretur. Lætus in munere Ruſſiæ Dux, deportatam in Arce Bełżenſi munitiſſima deponit, ritûſque Græci Sacerdotibus curam, cuſtodiamque Sacræ Imaginis committit, manſitque ſub eâ curâ annis quingentis. Redactæ tandem à *Caſimiro* Magno, Poloniæ Rege, in Provinciam Ruſſiæ, *Ludovicus* Hungariæ & Poloniæ Rex, ejus ex Sorore Nepos, Vladiſlaum Opolienſem Ducem, Cognatum ſuum, Præfectum imponit: Is repertam in Arce Bełżenſi Sacram Effigiem ex obſcuriore loco, in amœniorem, ſuoque vicinum domicilio transfert, inque dies prodigiis clareſcentem, Patronam Virginem penè à Tartaris oppreſſus experitur, illatamque ab eorum ſagittâ gutturi imaginis, ulciſcitur contumeliam, ingenti hoſtium clade. Tandem è Ruſſiâ tam carum pignus avehit. Opolii in Urbe Ducatûs ſui primaria feliciter deponendum. Nec longa jam reſtabat via, Mons

ſuperandus erat, in cujus vertice, veluti humi defixa, conſtitêre jumenta, nec currus dimoveri potuit; ita Divino curſum ſiſtente oraculo, pergratamque *Virgini Matri* commonſtrante *Sedem*. Atque DUX voluntatis Divinæ, quam ſupplici conſuluerat prece conſcius, admonituſque, paret cœleſti mandato, *Imaginem* deponit: TEMPLUM auguſtâ & eleganti formâ extrui imperat, Cœnobium amplis dotatum reditibus addit, inducitque ex Hungaria evocatos Religioſos *Ordinis S. Pauli* Eremitæ primi, DEI Matris honori, cultuique perpetuo deſervituros.

Anno Domini 1382 Auguſto Menſe.

TEMPLO ad latus Septentrionale ædem admovit, non ineleganti eductam artificio *Vladiſlaus* JAGELLO, Poloniæ Rex, ad quam temporis ſucceſſu illata Imago, nunc in Arâ ex hebeno artificiosè ſtructâ, ſtatuiſque argenteis juſtæ magnitudinis inſertis ſplendidâ, non ſine pavore quodam venerabili conſpicitur. Sed quia ædes accurrentium populorum multitudinem haud capere poterat, *Matthias Lubienius*, Gneſnenſis Archie-

chiepiſcopus, Regni Primas, Vir olim in Eccleſia & Republica Magnus, ampliorem ſumptu magnifico effecit, hocque ſuæ pietatis inſigne reliquit monumentum. Atque ita loco crevit celebritas, prout retulimus, ad cujus venerationem longiſſimæ multarum nationum inſtitutæ fuerunt peregrinationes, duratque hucuſque accurrentium populorum frequentia, propitium ope Virginis implorans Deum.

Mons totus rupeus eſt, non nimium duro ſilice, petrâque conſtans, ſed è candicante lapide, ædificiis, & cæmento facilem præbente materiam, altitudine ſat conſpicuus, quippe ad tria Germanica milliaria protenſa terrarum ſpatia oculos ſubjicit, non prærupto, difficilique aſcenſu moleſtus, ſed molliter in ſubjectam declinans vallem. Ad Orientem lætiſſimam paſcuis, agris, aquis planiciem, Oppidumque Częſtochova reſpicit: ad Meridiem planiore via, ſed poſtmodum leniter ſubſidente, ducit ad Templum D. Barbaræ, tyronumque Religioſorum Domum, tribus inde ſtadiis diſtan-

tem. A Septentrione & Occidente, aſſurgunt colles veluti Sacrum MONTEM venerabundi, in quos ille ſupremum obtinet dominium.

Verticis amplitudo è Templo juſtæ magnitudinis, Cœnobio centum & amplius Religioſorum capaci, cæteriſque annexis ædificiis æſtimari poteſt.

A Principio, ut omnium rerum, parva ſunt initia, exiguum ſepimentum, templum
Anno Domini 1430. clauſtrumque cinxerat, proinde prædonum, Huſſitarumque, per ea tempora debachantium licentiæ patuit. Hi namque ſpe prædæ, quam animo præconceperant, è finitimâ Sileſiâ erumpentes, templum, cœnobiumque diripiunt, incendunt, Religioſis partim cæſis, partim fugatis, Imaginem auro, gemmis, à LEONE Ruſſiæ Duce exornatam ſpoliant; demùm inter cachinnos & ludibria, impuriſſimi homines currui imponunt, ad triaque ſtadia avehunt, ibi verò Tabula immobilis currum jumentaque ſtitit, nullo impetu equorum, impulſuque amplius dimovenda. Commovet bilem inſana rabies,

&

& ¶ quid nobis, inquiunt, cum futili ligno? ☞ tandem è curru dejiciunt, conculcant, raptant, fœdeque conſpurcant, ad extremum in tres diſſolutam partes terræ allidunt, & unus projectæ audaciæ ſcurra, binos gladii ictus faciei infligit, duaſque reliquit cicatrices, nunquam à peritiſſimo etiam artifice obducendas. Et ille quidem unà cum ſocio idem audente, repentino rigore concretam manum, oculoſque, qui tale ſpectaverant facinus, amiſit, mox & vitam: cæteri graſſatores impii, mirum dictu! ſubitâ peſte, cùm nullibi apparuiſſet afflati, pecorum adinſtar concidebant ſparſim per campos cadaveribus provolutis.

Tali edocti periculo Religioſi, altiori muro templum cœnobiumque circumdant, & tantò quidem poſtmodùm accuratius, quantò pia liberalitate *Vladiſlai Quarti*, Poloniæ Regis aucti, etiam propugnaculis munivêre.

Certè è præſcripto Machinatoris bellici firmandi loci, *Vladiſlaus* Author fuit, ſive Si-

leſiæ

leſiæ aliquando non quieturæ limites obſervaret, præſcinderetque latrociniis, ac incurſionibus licentiam, ſive prævíſo à Superis, quod imminebat ab illius hæreditario hoſte, periculo, non evulgato tamen rerum futurarum arcano, hanc illi mentem injecêre, ut loci Sacri ſecuritati in omnem eventum, quiſquis ille foret, proſpiceret, & proſpexit: Namque præalta mœnia, terrâque ad eludendas pilarum emiſſiones latè oppleta, Templum, Cœnobiumque quatuor propugnaculis inde prominentibus ſeque mutua ope proſpectantibus, ac prælarga circum foſſa contuentur. Porta unica Meridiem reſpicit. A vicinis collibus nihil periculi, namque iis altitudo MONTIS imperat, tormentorum ubique patentes ictibus. Et hic erat tunc loci Sacri ſtatus, ſed multò operoſius jam muniendum properant Religioſi, munificentiâ Regis *Joannis Caſimiri*, opera externa promovente. Et decem antequàm hæc ſcriberemus Menſibus, erigi cœptum eſt ad Orientem *Propugnaculum*, paulùm à mœnibus abjunctum, tuendoque *Dei-*

paræ

paræ Sacrario objectum, ad quod erigendum in ipſis initiis ſuæ Majeſtates admovêre manum. Primuſque *Rex*, pio erga VIRGINEM Matrem affectu, *cum Regina* præivit, terram & rudera ſarculis egerendo, ſimul ſecuti Principem *Aulici*, *Senatus*, & *Primores quique*, & *Gyneceum*, unà *cum Matronis Nobilibus*, ſuas quoque commodavit manus, comparuêre & alii certatim dies integros operi inſudantes.

Sed me jam Sacro MONTI imminens revocat *Mellerus*, videbatur ille conſilio prius, quàm armis experiri, datis ad Religioſos literis, perque unum ex agreſtibus, delatis, niſi jam infeſtus arma explicuiſſet, occupato pago Częſtochowka radici Montis adhærente, ibidemque prædio Monaſterii direpto, ejuſdemque à rationibus famulo Joanne Konopſcio trucidato, captatis, inſeſſiſque locis inſtituendæ oppugnationi perquàm opportunis, ita ut neceſſe habuerit *Kordecius*, palantes per agros ſitum, poſitûſque locorum & munimentorum explorantes, tormentis depellere,

Mellerus ſcribit ad Religioſos.

G ante-

antequàm literis reſponderet. Et illæ quidem in eam ſcriptæ erant ſententiam :

Literæ ipſius. ¶. *Cùm S. R. M. Sueciæ*, Dominus meus clementiſſimus de rebellium quorundam in Majori Polonia conatibus certos accepiſſet nuntios, quod ſua Majeſtas non modò ad illos compeſcendos, ſed & porrò ad limitaneas arces adverſus quamlibet invaſionem aliquo præſidio firmandas, me eò cum juſto exercitu mittere fuerit coactus. Quando igitur ad hos limites progreſſus ſum, jamque & Monaſterio veſtro exercitus imminet, cui ut conveniens præſidium imponatur, ſerium eſt S. R. M. mandatum, veſtro ex

com-

commodo fore putavi, ſi vos ejus rei gratiâ primùm ac maturè commonefaciam: Quod dum facio, vos ſeriò adhortor: ut ſine ulteriori circumductione, aliquos cum libera poteſtate mittatis, de quantitate præſidii, aliiſque ad hanc rem pertinentibus mecum deliberaturos. Facietis hoc ipſo rem S. R. M. gratam, quæ non intermittet vos ac Monaſterium veſtrum omni Regia clementia fovere ac tueri: nec enim aliter vobis perſuadeatis, quam Sacra veſtra omnino fore intacta, neque devotionibus veſtris ullum impedimentum, multo minùs contumeliam illatum iri; ſiquidem nihil

 aliud,

aliud, quàm tutela Regni & ſecuritas finium quæritur.

Cæterùm, ſi totâ jam Minore, Majoreque Poloniâ, in poteſtatem S. R. M. redactâ, deſperatiſque omnibus auxiliis, obſiſtere tamen ulteriùs præſumatis, non aliter potero, quàm præſenti armorum remedio vos & cum exuſtione totius Monaſterii ad recens compellere obſequium. Id ne fiat, veſtrûm erit fato non reſiſtere, ſed honeſtâ deditione Sereniſſimi Regis noſtri clementiam amplecti.

NON ſperabat tam promptum, quod tormento peregerant Salutationis Officium, Mellerus: Proinde inclinato jam in veſperam die, mittit Sueco ſtipendiarios Polo-

Ceſſationem armorum

Polonos, Gołynium ex legione Zbroſcii, Equeſtris turmæ Præfectum & ejus commilitonem Alexandrum Paprocium, addito illis ſuo ex Sorore nepote, qui armorum ceſſationem poſtularent. Id facilè Mellerum obtenturum reſpondet *Kordecius*, ſi ille ſuas copias ex hac vicinia, prædioque retraxerit. Id verò quandoquidem uberiori hoc anno proveniente ſegete, abunde hoſtem annonâ, commeatuque inſtruere poterat, nocte candentibus globis incenſum, flammâ cum horreis abſumpſit, non ſine Suecorum aliqua clade, qui inter ædificia ſtationem cæperant.

per duos Equites Polonos petit.

Negant Religioſi, nî prius copias amoveret, & horrea incendunt.

Et duo illi Poloni à Mellero ablegati ſanctè ſpoponderunt, nihil à ſe, ſuiſque commilitonibus Claro Monti metuendum eſſe; manereque apud eos Loci Sacri reverentiam, quam licet Suecorum partibus adhæſiſſent, nunquam tamen exuiſſent. Sed hæc tam Sancta ſponſio, haud illos à turpi abſolvit nota: etſi etenim arma ad aggreſſionem non ſtrinxerint, oppugnarunt tamen Clarum Montem multoties à Mellero ſubmiſſi,

Ablegatorum Polonorum erga Locum Sacrum reverentia.

turpem ſuadendo, nec ſine minis deditionem.

19. Novemb. *Mellerus Stationes diſponit.* At Mellerus altero die luſtratis circumquaque campis, exploratoque locorum ſitu copias partitur. Ad Meridiem Haſſiæ Ducem & Sadovium collocat, inſidereque jubet Templum D. Barbaræ dedicatum, huicque annexam tyronum Religioſorum domum peramplam ſatis, commodamque. Ipſe milite, bellicoque apparatu validior intra Orientem & Septentrionem in pago Czeſtochowka radici Montis contiguo ſtationem capit, opportunitate aggreſſionis inde æſtimata: quippe & tormentis admovendis, muroque, quem debiliorem fortè hac ex parte rebatur, quatiendo, facilior dabatur acceſſus, & Cœnobium ibidem in longum porrectum, ſcandulis ligneis tectum, flammæ obnoxium erat, ab igneis globis momento erupturæ. Jam verò ædificia pagi, trabes ad ſuggeſtus tormentarios erigendos, foſſas humo egeſta continendas, cæteraque opera militaria ſuppeditatura prævidebat, tantò majori temporis lucro, quod non à lon-

longinquo peterentur. Atque ut ociùs metum hoſti incuteret, diſpoſitis tantummodò ſtationibus, nullis adhæc erectis appropinquationum operibus, tormenta, propugnacula verſùs dirigi jubet, mox & impetit magno conatu, ſed effectu nullo. Fælicius ab obſeſſis inſonuêre machinæ certam inferentes ſtragem, pluribus exanimatis, cùm vel incedentium agmina globis certa collineatione exploſis perrumperent, vel tranſvolantes pilæ parietinis perterrebratis, intra caſas latentes conficerent. Inter exanimatos unum Polonum Equitem fuiſſe comperio, is nimiâ cupidine habendi ardens, Clari Montis opes, commilitonibus ſuis mox prædæ futuras, cum quadam geſtientis animi alacritate oſtendebat, quibus temeritatem dicti, hominiſque impietatem, ſuper hoc Catholici averſantibus, reſpondet: ¶. *Et cur Sacra diripere non liceret, præſertim nobis, qui militiæ Sueticæ nomen dedimus*, (quaſi verò ab hac Magiſtrâ Sacrilegia, Dei hominumque contemptus

Tormentis Clarum Montem impetit:

Reſpondent Obſeſſi cum ſtrage hoſtium.

Eques Polonus, Loci Sacri contemptor, pœnas luit.

ptus proveniret,) hæcque audacius Sociis regerentem, à Sanctiori ſcholâ ſuperveniens Magiſter globus capiti, ſed avulſo aliam impreſſit doctrinam: Religioſè cum Superis agendum eſſe.

Malè habebant Claromontanos ædificia pagi Czeſtochowká, quæ non ſolùm latebras hoſti præbebant, ſed altiores domos Monti viciniores (nam pleræque hoſpitiis peregrinantium inſerviebant) ad tormentarios ſuggeſtus deſtinari præſenſerant, ſubductaſque machinas eminentiori ex loco majore obſeſſorum damno fulminaturas. Eapropter *Kordecius*, qui ut Cœnobii, ita & ejuſdem bonorum Superior erat, non ignarus ab incolis in ſuprema ædium contignatione, ſubque ipſo tecto, fœnum, paleaſque aſſervari, inumbrante veſperâ candentes globos è tormentis explodi imperat, repenteque denſo intermicans fumo flamma, tecta primùm, deinde ædes corripit, hoſtibus ſuâ in ſtatione talium ſecuris, quos accreſcentis celeritas ignis, fætorque ingens denſioris fumi, qualem paleæ, fœnumque ſuccenſum excitare ſolet,

Kordecius candentibus globis pagum ſuccendi jubet.

ſolet, penè interceperat, ita ut pavidi, inermeſque, atque ſeminudi, ſeſe inde ejicerent, reboantibus interim tormentis, ſtragemque inferentibus, quam hinc & inde curſitantes evitare vix poterant. *Cum aliqua clade hoſtium.*

In hoc ab utrinque armorum fervore, mittit *Mellerus*, (quod ſæpius in hac Obſidione fecit,) unum Themiſtoclis Deum, ſuaſionem videlicet, per *Severinum Kalinium*, Præfectum Bracławienſem, Equeſtris legionis Chiliarcham perferendum, qui obſeſſos hortaretur, ut ſe, ſuaque, fidei Regis Sueciæ permitterent, cujus univerſa Polonia protectionem, patrociniumque recepiſſet: tum verò in laudes Caroli effuſus, deprædicabat Martialem Principis genium, ſummam bellandi peritiam, clementiam Regiam, benignitatemque, eamque Majeſtatem, quâ ſalvâ omnibus ſe affabilem, juxta ac venerandum præberet. Hoc illi ajebat unicum eſſe curæ, Poloniam in priſtinum reponere ſtatum, exterorum periculis obnoxiam, tueri, neve finitimorum excurſionibus pateret, Częſtochoviam Sileſiæ vicinam, *Severinus Kalinius deditionem ſuadet.*

H mu-

munire, eidemque præſidium imponere, decreviſſe. Viderent itaque Patres, an non ſatiùs, æquiúſque eſſet, mandato Clementiſſimi Regis obtemperare, quàm contumaciâ, ferro, flammaque vindicandâ, indignationem juſtam accerſere. Hæc compluribus ſuadenti *Kalinio* leniter reſponſum eſt: Mox duo Patres ablegantur, ad Mellerum uberiorem daturi declarationem. Ac inprimis dicunt: edicto Regis Sueciæ immunitates, libertatemque Eccleſiarum ac Religionis integritatem comprehendi, jam ſibi mirum videri, cur Mellerus ad Locum Sacrum infeſtus acceſſerit, nullâ præſertim laceſſitus injuriâ, præſidium impoſiturus, eamque ſolam rationem Religioſos à tractando negotio excludere, tamdiuque ſe ſciret ab ingreſſu Cœnobii prohibendum, donec ejuſdem Moderatori de Regis voluntate ſcripto exaratâ conſtiterint. Hoc reſponſo, pluribus modeſtè tamen expoſito, Mellerus bilis effervefcentis indicio non celavit indignationem, queſtuſque eſt, ſe inſolito Monachorum de Regio mandato examini

Ad Mellerum duo Religioſi ablegantur.

Dato Caſimiriæ ad Cracoviam, 30. Septemb. 1655.

Mandatum Regis Sueciæ, de obſidendo Claro Monte requirunt.

mini ſubjici, poſthaberique auctoritatem Generalis Vicarii, tot obſequiis, belloque præclarè geſtis emeritam: poſtmodum tamen aliquanto placatior modeſtiâ Patrum, apud ſe agentium redditus, *Kuklinovium* turmæ Equeſtris præfectum adire Kordecium jubet, unáque Religioſis exhibere mandatum Regium literis ejuſdem ſigillo, chyrographoque munitis comprehenſum, quibus illi committit, ut præſidiis Bolesłaviam, Vielunium, Krepicium, Częſtochoviam, firmaret.

Exhibetur Mandatum Regium per Kuklinovium 20. Novemb.

Conjecerat oculos *Rex* Sueciæ in vicinam Sileſiam fortaſſe, ut pacatis tempeſtivè prout ſperabat rebus, opportunitatem captaret, unde gravior *Cæſari*, Auſtriacæque Domui incumberet, & recenti potentiâ auctum eò collimaſſe arcanæ docuêre literæ ſæpius interceptæ, quin & Principum fœdere Suecis colligatorum applauſus, & exquiſitæ gratulationes moverant ſuſpicionem, præcipuè Galliæ Regis Poloniæ ſemper olim amici minæ, ad Aulam Cæſaream, ut ferebatur, miſſæ, ſi quid inde auxilii, Polonis

Munitiones vicinas Sileſiæ cur Rex Sueciæ firmare juſſerit.

contra Suecos, aut mitteretur, aut concederetur. Et Hæretici in Sileſia, unde numerum copiarum Carolus non mediocriter auxerat, apertis geſtientis animi ſignis Sueco favebant, tacitè verò ſummo cum deſiderio expectabant ultorem templorum, quæ *Cæſar* amotis Novi Euangelii præconibus, priſtinis Dominis, veterique religioni reſtituerat.

Poloni in Sileſiam profugi peſſimè tractati.

Et profugi Poloni, quantis ibidem affecti contumeliis, quibus preſſi, divexatique exactionibus, quibus cavillis, ſcommatibus, publicè appetiti fuerint, notum eſt, fruſtra hoſpitales invocantes Deos, quos in Polonia exules Sileſii benigniores habuêre. Auditæ & Suecorum triumphantium voces, Germaniæ bellum interminantes, ferebaturque nubem ingentem apparatu bellico rarò hactenus viſo gravidam, futuro apparituram Vere, quæ tonitrua, fulgura, ignes promitteret, certè non Conſtantinopoli, aut in Moſchoviâ, ſed alibi ſpargendos. Nec meliora ſperare jubebat ſpretum pacis inter duos Reges conficiendæ *Cæſaris* arbitrium,

trium, ipſiuſque Legatus contemptim habitus, & poſt longas moras, perque tot terrarum divortia tractus, tandem leviter expeditus.

Scio ego hæc aliter à Suecis narrari, & pleraque contraria inſerta Memoriali Electori Moguntino à Suetico Miniſtro porrecto leguntur, quæ ad odium in Polonos concitandum, juſtam verò armorum cauſam aſſerendam pertinent: verùm ſi ſepoſito partium affectu, ad veritatis lancem perveniant, nullum pondus, nullamque ſunt habitura æſtimationem. Patet, patuitque Orbi, Poloniæ innocentia, quæ aliquando injuſtæ aggreſſionis convincet aliena appetentes.

Non mirum itaque videri debet, ſi *Cæſar* armorum in confiniis ſtrepentium ſonitu excitatus, eaque locorum vicinorum firmâ inſeſſione præmonitus, aliquid ſuſpicionis habuerit. A Rege Poloniæ in Ducatum Opolienſem ſecedente, nullus metus oriri poterat: namque exarmatus à ſuis deſertus, vix centum virorum comitatu ſtipatus, bre-

vi interjectâ morâ, iterum ad ſuum redierat Regnum, nec exules Poloni, tam validi, numeroſique habebantur, qui negotium faceſſere poſſent, obſervantibus eorum conatus Sileſiis, prodituris procul dubio Sueco, præpedituriſque, ſi quid molirentur. Quod verò poſtmodum inde prodierint, jam Patriæ amor, Regis obſequium, debitaque fidelitas, & Nobilitas ab hoſte oppreſſa, hanc puſillam evocabat manum. Hoſpitii illis jus à Cæſare denegari non poterat, ſtantibus cum Rege Bohemiæ & Poloniæ veteribus pactis. Integra armatorum agmina, prout Rex Sueciæ ſcribit in ſuis ad Cæſarem literis, in illius Dominiis receptum habuiſſe, hoc verò non conſtat: integra agmina è Sileſiâ in ſubſidium Sueci iviſſe, prædas è Poloniâ abactas, ibidem depoſitas, diſtractaſque, Duces Sileſios inſultantes Polonis, Sueticis victoriis applauſum dediſſe, hoc verò conſtat. Et hæc exilia Polonorum in Dominiis Cæſaris, ægrè tuliſſe Carolum ex iiſdem literis patuit, cum adjicit. ¶. *Ut non ſit mirum, ſi*

Datis Straſburgi Boruſſorum 4. Junii 1656.

ſi nunc ad Sileſiæ fines infeſta arma concurrant & ſtrepant. Quaſi diceret mox eo prætextu contra Cæſarem inferenda. Providere itaque vicinæ Sileſiæ locis juſſit, inde quaſi Polonorum exilia ulturus, quà munitione, quà præſidiis.

Id verò quandoquidem Mellerus literis Regiis prolatis, Religioſis ſignificare juſſerat, illi acceptis à *Kuklinovio*, quoniam non poſtremæ eſſent conſiderationis, dieſque inſtaret Præſentatæ in templo Hieroſolymitano, *Virgini* Sacer, reſponſum diſtulerunt. Et huic quidem ſanctius colendo Patres incubuêre, propitiam invocantes apud Filium *Patronam*, cujus *Sacratiſſimum Corpus*, intra propugnacula, mœniaque circumtulêre. Ita poſtmodùm ritè provocatis Sacris *Kordecius*, datâ ad Mellerum epiſtolâ, in hunc diſſeruit modum: Sciret ille non eſſe Inſtituti Monaſtici Reges eligere, ſed electos à Regni Proceribus venerari, cui igitur illi ſuffragium dederint, ei & ſe, ſuaque omnia & Locum Sacrum Regum patrocinio, devotioneque Cla-

Religioſi diem Præſentationis Beatæ Virginis ſumma cum pietate colunt.

Reſpondet Kordecius Mellero, ambiguum Regis Sueciæ mandatum aſſerit.

Clarum, humiles dedituros, non ab armata coactos manu, (namque modeſtia Religioſa, viriumque imbecillitas Regibus contraniti vetat,) ſed à piâ obſervantiâ commonitos. Vidiſſe ſe mandatum Regis Sueciæ, & quoniam ad arcendam inſolentiam, juſtum haberent præſidium, Monaſterium verò unà cum Templo, antiquitus *Clari Montis* Cognomen obtineat, Oppidum verò **Czeſtochowa** / ad ſe nullatenus pertineret, proinde magnam ſibi mandatum Regium ambiguitatem peperiſſe, quòd Częſtochoviam, munitioni, præſidioque non Clarum Montem deſignaret. Orare itaque ſupplices, relinqueret pacatum Monaſterium & Templum *Deo* ejuſque *Matri Sanctiſſimæ* Sacrum, nec Divinum interturbaret cultum, Religioſamque pro Regis ſalute exorantium pietatem.

Ægrè fert reſponſum Mellerus. Eludi ſe Mellerus interpretatione REGII mandati intellexit, didicerat enim probè Częſtochoviæ nomine Clarum Montem vulgò appellari, qui ſitu loci propugnaculis, Oppido exiguo, nullaque opportunitate com-

commendato potior eſſet, proinde commotior, tormenta expediri jubet. Quinque ſuggeſtus tormentarios, diverſis in locis impoſuerat Mellerus: Primum Cœnobio haud longè admoverat, collocatis machinis, quæ igneos ejaculabantur globos: Alterum paulùm retrorſùm, pagum verſùs Częſtochowká, quatuor tormentis munitum: Tertium ampliorem omnibus, ad latus horum duorum Septentrionalibus propugnaculis imminentem erexerat, projecto in cuſpidem angulo corbibus vimineis, terrâ infarcitis munito, quos inter corbes, octo tormenta obſidionalia diſpoſuerat, utque firmius infixi inſiſterent, rigore hyemis uſus, aquâ crebrò perfundi juſſit, quæ gelu concreto, duratoque in tantum vimina, terramque ſolidaverat, ut & globi ab obſeſſis emiſſi reſilirent, & obſidione ſolutâ non aliter inde moveri potuerint, niſi igne luculenter circumquaque ſtructo, glacies eliqueſceret. Quartum pari modo munitum Occidentali propugnaculo oppoſuerat. Quintus ad Meridiem erectus templo

Suggeſtus tormentarios erigit.

quatiendo, inque ejuſdem tecta & annexarum Sacrarum ædium flammas ſpargendo, permultùm obſeſſis negotii, incommodique attulit.

Tribus è locis Monaſterium impetit nullo fructu.

Tribus itaque è locis, à Septentrione videlicet & Meridie intonuêre tormenta, nullo muri, propugnaculorumque damno, aliquo tectorum, non tamen enormi: namque globi, aut à ſcopo aberrantes, aut prætervolantes Cœnobium, aut à tegulis reſilientes, parietibuſque leviter alliſi, caſſo effectu decidentes, aut iis perterrebratis aliò avolantes, ab Obſeſſis Divinam adorantibus providentiam, ſpectabantur: Mellero vehementer anxio, quod nulla mœniorum ſtrages edita eſſet, quæ ſubituris ſterneret viam, aditumque aperiret, quamvis tribus continenter diebus Cœnobium ac propugnacula crebrâ emiſſione pilarum impetiiſſet. Nec pepercit noctibus egerendis foſſis, quantum contumax rupes permittebat, acceſſibuſque accelerandis intentior, non intermiſſâ interea frequenti ad infeſtandos obſeſſos tormentorum fulminatione. Atque

que iis, etſi conſtans, indefeſſaque hoſtes excipiendi eſſet alacritas, aliquid tamen ſollicitudinis incuſsêre candentes globi, igneſque ſparſi. Namque Mellerus ſtatuerat Monaſterium, templumque incendere, eoque unico modo Monachorum expugnare pervicaciam. Nec omiſit, ſiquidem ex utroque latere & noctibus præſertim ad terrorem augendum, igneas magna in copia emittebat pilas, & præſertim eas, quæ à Malogranato nomen habent, quod quemadmodum illud è numeroſis conſtaret acinis, ita hæ ferreis globis quandoque & lapidibus infarcitæ, igne concepto, accenſoque diſſilientes, tecta, muroſque diffringerent, flammam excitarent, adferentque inevitabilem perniciem. Mira profectò res, quæque non ſine ope Divinæ dexteræ evenerit, tanta quippe globorum, ignes attemperatè ferentium, ſparſarumque flammarum multitudo, nec Templo, nec Monaſterio noxa fuit. Agnovêre *Divæ Matris* Patrocinium, adoravêreque Religioſi, quæ ſola cladem hanc avertit, igneſque extinxit: etſi etenim hinc &

Incendere Monaſterium vult.

Mira Dei providentia defendit Cœnobium.

inde ſuper tecta diſpoſiti excubarent ſparteoli, qui impetus globorum obſervarent, obſervatoſque tignis hærentes, aut indicio fumi ſeſe prodentes cunctis dejicerent, aut micantem ignem madidis opprimerent velis, tamen in tanta lignorum ſtrue tectis præſertim Cœnobii ligneis, aridam, ſiccamque materiam flammæ haud obtemperaſſe, prodigii loco cenſendum eſt.

Nec abſque miraculo globorum reſilientium.

Quin & illud, an non cœlitùs factum? cùm aliquot globi flammantes Monaſterium peterent, unus Ædi *Deiparæ* Imaginis Sacratæ impactus repentè reſiliit, alter ad latus ſummâ vi tendens, reſupino ſeſe ad caſtra hoſtium referens volatu, ignes ſcintillantes in aëre ſparſit. Audaciam illius à Sanctiori genio terræ alliſam dixiſſes, hunc reverentiâ loci tactum, non auſum accedere, ad hoſtes reditum cœpiſſe, ut diſcerent tandem juſtitiam moniti, nec temnere Divos. Tertius ab excubitoribus è tigno ædificii excuſſus, propè cunas infantis jacentis, cadens, noxias cohibuit flammas, innocentiam, *Virginis* aſylo tutam, non auſus corripere.

pere. Liceat mihi Euſebii Emmiſſeni verba attexere: Quantum lætitiæ in præſenti obtinent merita Religionis, & Privilegia Sanctitatis. Ecce horrendum neſcio quid, anhelavêre globi, extrinſecùs ſæviunt, intrinſecùs parcunt. Homilia I. de Epiphaniâ.

Atque interea dum arma ſtrepunt, ferventque, *Muſici* è ſublimi turris pergula, vario inſtrumentorum genere *Hymnos honori Virginis*, ab Eccleſiâ dicatos concinebant, magno profectò Obſeſſorum ſolatio, accreſcenteque inde majori fiduciâ, *Præſentis Dei Matris Patrocinii*, hoſtibus verò res primum mira viſa inter fragores bellicos dulcis melodiæ ſonus, poſt furor & indignatio ſecuta, quaſi à Claromontanis illorum riderentur conatus.

Obſervaverant interim Claromontani Suecos, nullius eruptionis metuentes, in ejectis foſſis ſecurius agere, proindeque conſilium capiunt magnanimæ excurſionis argu- *Obſeſſi in Suecos erumpunt, Duce Petro Czarniecio.*

gumento, illos virtutis, ſuique imperterriti animi admonere. *Petrus Czarniecius*, Vir ad militiam natus, multiſque egregiis facinoribus, in hac Obſidione clarus, è præſidiariis ſubitum compoſuit agmen, apertaque intra muros ſecretiori portulâ, egreditur, jamque tranſmiſſis excubiis, non intellectus, rectà ad foſſam contendit, in cujus capite partem agminis collocat, partem intus ſecum ducit, rectáque in hoſtem nihil opinantem vadit, mox obvium quemque ſternit, & primo quidem impetu rei tormentariæ, Præfectum ad quietem ſeſe componentem, obtruncat, poſt aliquos Officiis militaribus inſigniores, mactat, ceteros milites fiſtulâ ferreâ pluribus oneratâ globis perculſos, trepidanteſque aut conficit, aut fugat: ii verò, qui ſeſe extra foſſam ejecerant, à collocatis ibidem præſidiariis excepti, paſſim cæſi. Oritur interea è propugnaculis ingens clamor, reboant tormenta, ſcintillant longiores ſclopi, hoſtis è propinquioribus Cœnobio ſtationibus conſternatus, ignarus quid rerum id eſſet (namque Obſeſſos nunquam

Cladem hoſtibus inferunt.

quam erupturos credebat, ſuæ metuentes paucitatis) ſeſe proripit, reliqui in turmas & agmina conglobati inſomnes exegêre noctem.

Redeunt præſidiarii victores, nec abſque præda, multis hoſtium ultra gregariorum ſortem peremptis, interque illos Machinatore bellico, & viro quodam excellenti de Foſſis nuncupato, Wrzeſczevicio ſummè familiari, inque militiæ gradu ſecundo, ſuper cujus morte vehementiſſimè indoluit.

Sauciatus Hornius, quem ad ſuam Krepicenſem Præfecturam deportatum ſuperante curationem malo mors oppreſſit. *Hornius Præfectus Krepicenſis ſaucius, moritur.*

Inſuper ad ſuggeſtum tormentarium procurrentes, duo tormenta clavis ferreis in foculos impactis inutilia reddidêre. Ex aggreſſoribus unus tantùm deſideratus, Janicius Hungarus, qui dum ex agmine ſolus, verſus hoſtium caſtra longius progreditur, errore pro hoſte habitus, glande à ſuis tranſfigitur. Ita jam tunc *Czárniecius*, aliqua Suecorum præluſit clade, à cujus agnato majores

res

res inferendas propitium deſtinabat Numen.

Mellerus à Vitembergio tormenta & peditatum petit.

Mellerus interea etſi minore ſpe aperiendi, per diruta mœnia, quaſſataque propugnacula ad Cœnobium viam, non tamen animo aut conſilio deſtitutus, haud omittere cœpta & ſimul adhuc aditum tentare ſtatuit, majore quàm unquam vi: miſitque ad Vitembergium, Sueticæ militiæ Supremum Ducem Cracoviam, ut inde tormenta obſidionalia plura, & peditatum acciperet, ipſe verò mutatâ foſſione, actoque cuniculo obſeſſos diſtinere juſſit. Sed neque foſſio, neque cuniculus proceſſit: quippe rupes pertinax fodientium operam luſit. At longè efficaciorem intra Cœnobium induxerat cuniculum, quin propè erat, ut præſidiariorum conſtantiam everteret, Sueciſque locum aperiret. Submiſit è caſtris, Equitem Polonum, judicio maturum, tantoque minus ſuſpicioni obnoxium, quàm morum gravitas, vultus ad modeſtiam compoſitus penitus eximeret, imò Patres ad omnem humanitatem novo hoſpiti exhibendam

Foſſionibus & cuniculis Obſeſſos diſtinet.

Eoſdem ad deditionem per Equitem Polonum ſollicitat.

pro-

provocaret. Et exceptus benevolè, ſermones familiarius miſcet, donec injectâ mentione de recenti Poloniæ ſtatu ſatis deplorato, deditionem Monaſterii facundius, quàm decentius ſuadere incipit. Incuſat triſtia Patriæ fata, dolet præreptum eligendi Regis ſuffragium, nobiliſſimam, potiſſimamque libertatis Polonæ portionem: exaggerat durum neceſſitatis telum, quo adacta Nobilitas Regis Sueciæ fortunam adoraſſet, Joanne Caſimiro, Regnum deſerente, ſpernenteque; quomodo militiæ Polonæ robur jam Carolo militaret, Senatus, Proceresque Regem venerarentur, obniti neminem audere Divinæ voluntati, quæ Regnum univerſum in eum redegiſſet ſtatum. Vos ſoli Patres eidem reluctamini, quâ ſpe, quibus freti auxiliis? in his fluctibus immoti eſſe vultis, mox niſi vela ſubmiſeritis, atroci tempeſtate ſubmergendi. Cur potius ad Regiam non confugitis clementiam? cur vindicandam excidio veſtro opponitis pertinaciam? Non decent arma Religioſos: ſolitudo, non bellorum

Qui rem agit ſedulò.

K ſtre-

ſtrepitus veſtri eſt Inſtituti, Reges à vobis obſequio, Religioſâ ſubmiſſione colendi ſunt, non efferâ, nihilque valiturâ contumaciâ irritandi. Non vult ire perditum Catholicam Religionem, ejuſque immunitates, Sueciæ Rex, ſalvas, ſartaſque relinquit. Abſit, ut Monaſterium veſtrum ruinæ, prædæque exponat, locum externis nationibus conterminum, munire, ipſa dictat ratio, & hoc illi unicum curæ. Monitos inſuper vellem, ſi Mellerum admiſeritis faciles, aliquam vobis offerendam eſſe pecuniæ Summam, dandam quoque & rei tormentariæ Præfecto amplum honorarium, ad quem è militiæ lege pertinerent omnia ex ære fuſa, proindeque paratis redimenda nummis.

Non abſque indignatione aliquâ Obſeſſorum.

Perſuadentis oratio variè tenuit audientium animos, ſed quia non ſine Regis Joannis Caſimiri contumeliâ, tum de omnium Procerum & Eccleſiaſticorum ſpontaneâ deditione, apertum mendacium, indignationem nonnullorum magis, quàm aſſenſum præbuit, alios tamen timori obnoxios, deſperanteſque Suada blandè loquentis corrupit,

Aliquos tamen corrumpit.

rupit, ita ut illi æquis cum hoſte conditionibus componendi arbitrium deferrent. Sed *Kordecius* re propiùs inſpectâ, veritus ne diuturniore conſortio ad Obſeſſorum labefactandos animos, lentum virus ſpargeret, Oratorem hunc è veſtigio abſque reſponſo dimittit, quod craſtino die accepturus rediret: ſed jam illud conceperat peditum primipilus, ejuſque afflatu ceteri milites peſtem non dubiam contraxerant, ſecretâ proditione in loci deditionem conſpirantes. Id verò poſteaquàm *Kordecio* innotuit ab iis, quos fides, pietaſque ſincera ab hac lue immunes fecerat, gliſcentem ſeditionem ſubitò opprimit, præſidiarios verbis partim caſtigat, partim demulcet, ad extremum & largitione ad obſequium revocat, duplicato in Menſem ſtipendio, receptoque Sacramento, quo ſe mori ſatius, quàm loco cedere obſtrinxerant. Authorem verò ſeditionis, cum aliis defectionis complicibus militiæ gradu movit, & è Monaſterio excluſit. Ita prudentiâ *Kordecii* Cœnobii Moderatoris oppreſſa in herbâ ſeditio, cautiorem

Præcipuè præſidiarios milites,

Quos Kordecius ad obſequium revocat.

Authore ſeditionis punito.

Meliorique ordine inducto.

ſecit. Namque coacto è Patribus, Nobilitateque conſilio, cùm brevibus de meliori ordine inſtituendo, majorique vigilantia adhibenda diſſeruiſſet, mox Patres ætate provectos, militiæque oneribus impares choro addicit (à quo tamen præſertim diurno, nec juniores excipit) primumque hoc agmen hoſtibus opponit, ab armis quidem haud metuendum, ſed à Supremi Numinis, Cœlitumque imploratâ ope, ſatis ſuperque validum: Ceteros partitis cum milite laboribus, vigiliis, aliiſque militaribus muniis, propugnacula inſidere jubet. Et poſt luſtratos, recenſitoſque præſidiarios, ſuiſque inductos ſtationibus, ſingulis propugnaculis decem Religioſos, unumque ſua cum familia Nobilem, eò quòd pauciores haberentur, imponit, ſimul & bellatores & inſpectores futuros, qui militibus immixti, & illorum ſuo exemplo accenderent alacritatem & motus, geſtusque tacitè obſervarent: tum verò unicuique propugnaculo duos libratores aſſignat, ſummoque cum imperio præficit, unum è Nobilitate,

ex

ex Religioſis alterum. Excubiarum Præfecturam contulit Patribus, Marcello Dobroſſio & Zachariæ Małachovio, rei tormentariæ & reliqui apparatus bellici curam demandavit Petro **Láſſotá** / injunxitque, ut faces, è turri quandoque exponeret ad invitanda auxilia. Generalem verò armorum Præfectum dixit *Stephanum Zamoyſcium*, Enſiferum Siradienſem, eique adjunxit Patrem Ludovicum *Czarniecium*: Et aliorum quidem virorum Religioſorum, qui à Sacra militia ad prophanam tantiſper adſcripti, vires, animoſque attulêre, promptum mihi eſſet referre nomina, niſi *Kordecius* uberiùs in ſuo opere Sodalium ſuorum memoriæ conſuluiſſet, quorum & director & ſpectator fuit. Et hi quidem extemporanei milites ſuo cum Duce *Kordecio*, magnam apud poſteros habituri ſunt commendationem, laudemque, at multò majorem Clarus *Deiparæ Virginis* MONS admirationem, reverentiamque, cujus beneficio à Paulina Eremo, imbellis & ſolitaria turba, tam repentè ſpiritus Martiales hauſiſſet,

 hoſti

hoſti exercitato, belliſque innutrito fatales.

Atque hæc *Kordecii* vigilantia, inque omnes partes ſeſe vertentis accurata ſollicitudo, etſi omnem ſpem, cum hoſte tranſigendi adimeret, decretumque ſibi eſſet Clarum Montem etiam cum vitæ, ſanguiniſque diſpendio tueri, conſultiùs tamen duxit, injectâ aliquâ de conditionibus, quæ deditionem ſimularent, mentione, hoſtis impetum cunctatione frangere, diſtinereque ferociam, aut cum tempore langueſcentem emorituram, aut certè à ſubſidiis, ſi quæ benigna ſors immitteret, reprimendam. Et in Cœnobio pleroſque à continuo metu anxios, imò omnia Sueticæ potentiæ permittentes, hâc ſimulatione Tractatuum contineri expediebat, lenireque optatæ concordiæ haud diuturnâ expectatione. Jamque Nobilis ille heſternus Orator ægrè in reditu ad caſtra à prætervolantibus pilis evitato periculo, iterùm manè comparuerat, reſponſum accepturus. Tardius admiſſus, vultuque ſeveriori exceptus, ambigua ad Mellerum verba retulit, adjecitque: ¶. *Iſti Mona-*

Kordecius ſimulat ſe tractare velle:

chi

chi ſtulti ſunt, temerarii & protervi. Sed jam aliud reſponſum Religioſorum par Stephanus Stavicius Sacrarum literarum Magiſter, & Marcellus Dobroſſius ad Mellerum ferebant: à quo comiter accepti, auditique, quod de Tractatibus inſtituendis, conditionibuſque ad æquitatis jura accommodandis verba feciſſent. Lætus enim verò hac promptæ voluntatis declaratione Mellerus, profert conditionum capita ſeptem, traditque: adjicit benevolentiæ, liberalitatiſque ſpecimen, ſex piſces grandiores, nomine ſuo Religioſis offerendos. Quæ verò ſuper deditione Clari Montis propoſuerat, ita ſe habebant.

Perque Ablegatos mentionem Tractatuum injicit.

Gratè id accipit Mellerus & deditionis capita offert.

¶. *Monaſterium Clari Montis*, ejuſque Patres & incolæ concedunt in deditionem & tutelam *S. R. M.* Sueciæ, cupientes in poſterum devotè & ſubjectiſſimè, non aliter ac decet ſubditos devo-

votiſſimos colere ac venerari Sacram Regiam Majeſtatem. E contrario, renuntiant Regi Joanni Caſimiro, hoc ipſo & omnibus obligationibus Sereniſſimo Sueciæ Regi contrariis, nec committere volunt, ut ſive clam, ſive palàm, ſive opere, ſive conſilio, per ipſos, aut ipſorum nomine per alios *S. R. M.* ejuſque Majeſtatis exercitui, vel Miniſtris ullo modo noceatur.

Rurſus Excellentiſſimus D. Generalis Locum tenens, nomine *S. R. M.* Sueciæ, prædicto Monaſterio, ejuſque Patribus ac ceteris incolis, ſecuritatem plenam promittit, inſuperque cavet, non modò

modò Monaſterium illud Clari Montis cum omni Sacra ſupellectili, & mobilibus Patrum, ac ceterorum incolarum, ac Monaſterii Subditorum intactum fore, ejuſdemque reditus ex prædiis & villis ipſis relinquendos, nec inſolitis contributionibus gravandos eſſe, ſed etiam Religionem, ejuſque exercitium, Proceſſiones, Peregrinationes Sacras, & devotiones, quocunque nomine veniant, nullatenus turbatum iri.

Pro majori autem ſecuritate & tutela Monaſterii & Fortalitii, præſidium ex militibus *S. R. M.* Seciæ imponendum centum quinquaginta ſclopetariorum.

Dictis Præſidiariis, alimenta & commeatus, necnon ſtipendia, non à Monaſterio aut Patribus, ſed à diſtrictualibus Subditis ſuppeditabuntur. Manſiones autem extra Monaſterium & cellulas intra murum & vallum, conficient, exceptis Officialibus, quibus honeſtæ habitationes in Ædibus concedantur.

Nobilibus & extraneis, ſicut & omni præſenti militi præſidiario in Monaſterio commorantibus, liber conceditur abitus, quemadmodùm etiam vi honoris anteire tenebuntur, poſt deditionem factam, ſtatim ex Monaſterio exire, & media ſalvâ guardia in ſuis

ſuis prædiis & domibus manere.

Dominus Zamoyſcius, Enſifer Siradienſis, facultatem habebit pro ſuâ perſonâ cum uxore & famulis manendi in Monaſterio, aut liberè ad villas & prædia ſua commeandi, modò ille ab imperio in milites præſidiarios, & omni hoſtili apparatu & conatu adverſus *S. R. M.* Sueciæ abſtineat.

Hoc ipſo die poſt concluſam conventionem, Porta Suetico præſidio aperiatur & Domino Generali, cum aliquo comitatu libertas eundi in Monaſterium, & luſtrandi illud, concedatur, ipſum autem præſidium Monaſterii ſimul excedat, nec à militibus Regis Sueciæ

examinetur, quæ traditio Monaſterii cras horâ octavâ matutinâ effectum ſortiri debet. ☞

Atque ſuper iis Conditionibus colloquium cum Mellero inſtitui debuerat, ad quod *Zamoyſcius* promptum ſe obtulerat, ſi datis obſidibus ſecuritati perſonæ ipſius caveretur.

At cùm imparem à Mellero ſubmiſſum Obſidem videret, fraudem veritus, à negotio ſuperſedit. Iam verò Religioſi heſternâ comitate Melleri capti, non expectatis Obſidibus, ad hoſtium caſtra duos omnium ſuffragiis lectos, mittunt, *Matthiam Bleſinium & Zachariam Malachovium.* Ii verò, peracto ſalutationis officio, ablegatos ſe à Superioribus ſuis ſignificant, nullo inſtructos mandato diſceptandi deſuper iis, quas Mellerus propoſuiſſet Conditionibus. Ad primum illarum caput, hoc tantùm breviter dicere juſſos: Sereniſſimo Regi, *Joanni Caſimiro* renuntiare, eique omnem exuere obedientiam, Religioſos ſalvâ fide, ſalvâ conſcien-

Redeunt ad Mellerum Ablegati.

Ad primum caput conditionum reſpondent.

tiâ

tiâ non poſſe, (ad quos haud pertineret jura Regum examini ſubjicere) antequam alterum Regem legitimè electum, more majorum publico edicto declaraverit, cujus id muneris eſt, Archiepiſcopus Gneſnenſis, Regni Primas, Primuſque Princeps. Deſerti ab aliis Domini ignominia non eſt, quod in exemplum trahatur, fidem illis conſtantem erga Regem manſuram, & cum vitâ tantùm, ultimoque ſpiritu deſituram. Ceterùm ignoſceret Mellerus nuntiis, ſi fortè minus grata apud illum deponerent, quandoquidem ea ſibi Moderator Cœnobii, unà cum Religioſa familia ferenda impoſuiſſet. Sed ille aliquâ ſe ludificatione trahi præſentiens, Ablegatos è veſtigio attineri imperat, duriorique mandari cuſtodiæ, ludibriis, contumeliis exponit, ſupplicio terret, eâ videlicet Patrum ſeverâ detentione, calamitateque à Moderatore Cœnobii expreſſurus plenam facultatem de Conditionibus differendi.

Indignatur ille & Ablegatos cuſtodiæ mandat.

Et hæc Ablegatorum detentio clypeus fuit, ſub quo tutius ſuggeſtus tormentarios

Interea excubias propius ad muros admovet.

 eri-

erigerent, ſtationes diſponerent, propeque muros excubias admoverent, à quibus jactatæ blaſphemiæ in locum Sacrum, fruſtrà ſpectantibus, audientibuſque Obſeſſis; namque mortem Captivis interminatus fuerat Mellerus, ſi quid cladis, aut detrimenti obſidentibus interea è propugnaculis, muriſpue proveniſſet. Ferebanturque ad aures Obſeſſorum voces: Aut Monaſterium ultrò dedendum eſt, aut veſtris Monachis ignominiosè occumbendum. Nec ceſſabat Mellerus, undequaque conquiſitis terroribus, animos Obſeſſorum validius impetere, metuque quàm armis expugnaturum ſe Clarum Montem ſperabat, ſeu veriùs colloquiis tempus extrahebat, donec obſtinatos majore vi à peditatu & tormentis muralibus Cracoviâ advehendis, inſtructior aggrederetur. Itaque *Kuklinovium* ad repetendum colloquium ſubmittit. ¶. *Et quæ*, inquit, ille, *Cracoviæ Urbis ac Arcis cum veſtro Monaſterio comparatio? ceſſit*

Kuklinovium ad repetendum colloquium mittit.

ſit illa potentiæ Suecorum Regis, nuperaque deditione profeſſa eſt: non eſſe conſilium, adverſum tam præpotentem Dominum, cui cœli benignitas ultrò ſuos offerret favores. Quæ eſt iſta temeritas, unam munitiunculam, ſeu potius Gallinariam ſedem, pauco inſeſſam milite, rudique, tum & Monachis imbellibus, pavidiſque refertam, victricibus Suecorum armis opponere. Si ſpes aliqua ſuperfuit ſubſidiorum, à *Czárniecio Volſioque*, jam hæ copiæ ad Obſequium Regis Sueci tranſiêre, uno illarum Tribuno capto, altero militiæ Duce tempeſtivè ſe ſubducente, elapſo: quem jam aut unde libera

ratorem adventurum expectarent? Itaque contumaciam potius pœnitentiâ redimerent, aut Sueticam indignationem, excidiumque loci, obedientiâ, dum licet, atque obſequio anteverterent. Hæc *Kuklinovius* juſſu Melleri Religioſis ingeſſerat, quem conſultò ablegaverat, ut & deditionem Cracoviæ inculcaret, & de intercepto Volſio, ejuſque peditatu nuntiaret, tam recenti *Regis* Caſimiri militiæ Prætorianæ defectione auditâ conſternandis. Et die ſequenti captivum illum peditatum, ſuis immixtum copiis, quo numerum augeret, ſub octo ſignis circum muros duci jubet. Vanâ quidem & probè intellectâ oſtentatione, ſed ut pereuntis Patriæ ultimi præſidii jacturâ, intuentium oculos everberaret, animoſque Obſeſſorum præcisâ omnis ſubſidii ſpe deprimeret.

Captivum peditatum ad oſtentationem circumduci jubet.

Tranſegerat *Stephanus Czarniecius*, *Caſtellanus Kijovienſis*, honeſtis conditionibus cum

Rege

Rege Sueciæ, de urbe primaria dedenda, præcaveratque, acceptâ, firmatâque Regiâ manu ſibi, Volfio, militibuſque ſecuritatis fide, certo dierum ſpatio præſcriptâ, definitâque. Et ipſe quidem in Ducatum Severienſem, Epiſcopatus Cracovienſis Dominium ſeceſſerat, inde ad Regem, *Joannem Caſimirum* abiturus, *Volſius* vetus militiæ Tribunus, & qui ſub Rege *Vladiſlao* Ordines, ſumma cum laude, bellicaque gloria duxerat, lentiùs progrediebatur datæ fidei ſecurus.

Cracovia.

Deditione Cracoviæ & Volſio capto breviter.

At lateri incedentium continuò hoſtes adequitabant, in ſpeciem emiſſas legiones Cracoviâ ſecuritatis causâ deducentes, reverà ut captatâ occaſione, & hoc unicum peditum robur, pluribus exercitatum bellis, *Joanni Caſimiro Regi* abriperent, aliàs fidum, conſtanſque. Et abripuêre corruptis Centurionibus, ab his milites tracti in defectionem, alii fidi, innoxiique violenter adacti. Ipſe *Volſius*, dum pactorum fidem Regio munitam chyrographo, præfervidè exprobrat, nec dum elapſo numero dierum, quem

deditionis Conditiones præſcripſerant, fidei, animique præclarus, inque ſui Regis conſtantiſſimus obſequio, captivus abducitur. Quanquam & ceteris Conditionibus Cracoviæ à Vitembergio ſtatim illata vis eſt, ut vel eo ſolo nomine, (quod à Suecis frequenter factum,) inconſtantis, fluxæque fidei Sueticæ militiæ Præfecti malè audirent.

A Vitembergio vis infertur conditionibus. Suecorum fides ubique ſuſpecta.

Et tamen Carolus Sueciæ *Rex*, in ſuo edicto, ad Varſaviam, ſive literis ad univerſam Nobilitatem datis, malam fidem Polonis objicit, iis verbis: ¶. *In Barbaris etiam gentibus rara licet reperiri exempla, quæ Veſtrates nuper, in deditione Urbis Varſavienſis, contra pactorum conventorum tenorem, tam circa perſonas, quàm res admiſêre.* ❧

28. Junii. 1656.

Regis Sueciæ querela.

Fatendum eſt detentum *Vitembergium* metdecimum, ita poſtulantibus Regni Ordinibus multoties ob non ſervatam ſibi ſociiſque fidem, impotenſque Cracoviæ Dominium

Ad quam reſpondetur.

nium exaſperatis, non à Barbaris petito exemplo, ſed à nupero *Volſii*, quod ipſi, & multis etiam aliis in locis dediſſent Sueci: proindeque hoc factum apud Sueciæ Regem veniam potuiſſet mereri. In res nihil admiſſum barbarè, profectò licuit ſua repetere, cur non & rimari? non moroſa equidem, (prout & non erat) indagatione, quandoquidem prædæ è templis, urbibus, Nobiliumque ædibus inibi latuiſſent.

Atqui conſultius erat, præviâ aliquâ pactiſque definitâ inquiſitione, res ablatas reſtitui, quàm impoſitas cymbis per Viſtulam perſequi, indeque extrahi, prout olim juſſu Alexandri *Farneſii* factum legimus. Is namque cum intellexiſſet à Clero Tornacenſi & Primariis Nobilium, Mercatorumque aurum omne & argentum Civitatis, pretioſa quæque ad Divinum cultum, atque ad privatorum uſum ſpectantia aſportari, eaque omnia inter res, ſuppellectilemque *Principis Eſpinojæ*, per Scaldim cymbis avehi, jubet extemplò Tornacum cymbas remittere, remiſſis atque à Magiſtratu juſſu *Farneſii* diſcuſ-

Strada libro. 4. Decad. 2.

ſcuſſis, ad ſuos res quæque Dominos adeò cum fide rediêre, ut ne uncia quidem argenti cuiquam deperiret. Et profectò nulla hinc imputata barbaries Magno illi Belgarum Camillo, quod Matronæ apud Belgas Clariſſimæ ſuppellectilem excuſſiſſet, latentemque extraxiſſet prædam, quanquàm nullâ explicitâ deditionis Conditione definitam: Certè nec Polonis vitio vertendum eſt hoſtilium rerum examen, præſertim, cum Matronas Sueticas, quarum ſexui pluſculum indultum eſt, ſatis civiliter cultas, diſſimulatâ etiam inquiſitione ad ſuos remiſerint. Unicum ego propono Lectori novum & ſingulare edictum Caroli Sueciæ Regis, non à Barbaris gentibus petito exemplo ſcriptum, evulgatumque: namque nec in veteri, nec in recenti Hiſtoria quidpiam ſimile, nec apud barbaras, nec apud civiliores nationes, haberi vix puto. Scio plebem ſpontè contra Dominos ſeditionem moviſſe, à Regibus in Nobilium, Dominorumque capita immiſſam, neſcio: niſi fortè Triumviralis Proſcriptio exemplum præbuerit,

Durum Regis Sueciæ contra Nobilitatem edictum:

Datum Mariæburgi, 8. Maji. 1656.

buerit, non abſque probro pereuntis Imperii Romani ab Hiſtoricis recitata. De quo quidem edicto, pro mea modeſtia nullam appoſiturus ſententiam, *Orbis Chriſtiani judicio* trutinandum relinquo. Id verò ita ſe habuit.

¶. *Quicunque Ruſticus, vel Colonus inque Civitatibus vel Pagis degens, Nobilem aliquem, aut Dominum rebellioni contra nos contumaciter inſiſtentem, ſive vivum, ſive interfecti caput attulerit, eidem, ejuſque liberis, non ſolum libertatem perſonalem, & agrum, quem colit perpetuò immunem concedimus, ſed etiam* Nobilis, aut Domini ſui capti, vel interfecti, reditus, qui ex Bonis ejus Hæreditariis annuatim proficiſcuntur, per ſex annos, utendos,

fruendos indulgebimus:ac deinde ita cum illo agemus, ut probatæ operæ & promptitudinis ejus ex voto ſatisfiat. Si verò ex plebejis aliquis Nobilem rebellem capturo inſignem operam navaverit, vel adjutarit, quamvis ipſe nobis Nobilem non tradiderit, eum tamen poſterorumque illius perſonas in datæ operæ pretium, non ſolùm à triſti & dura mancipii ſorte vindicabimus, ſed etiam illum agrum, cui inſidet, ab immodicis & indefinitis oneribus ad determinatam & juſtam conditionem reducemus, adeò ut nec Domino amplius liceat jus aliquod vitæ & necis, in eum ejuſque poſteros exercere, ſed

Captatio benevolentiæ ruſticæ.

ſed etiam providebitur, ut ſecundum æquam proportionem annuæ exactiones & operæ ad temperatas leges referantur, recognitioque mediocris & moderata præſtetur. De quibus ſingulis brevi ſingularem à nobis conſtitutionem juri Divino, rectæque rationi, quàm maximè conformem fieri curabimus, eandemque auxiliante Supremo Numine mediis à Deo & naturâ nobis conceſſis, ita manu tenebimus, ut Subditos noſtros fidelitatis noſtræ nullo modo pœnitere debeat. ☞

Nec ferre legem in alieno Regno, nec eam manutenere Deus & natura permiſit.

Sed his breviter commemoratis, redeo ad Claromontanos, quos etſi deditio Arcis, Urbiſque Cracovienſis, tum & legionum defectio, & Tribunus *Volfius* captus, vehemen-

menter perculerit, tamen firmi & conſtantes ſolâ cœleſti ope freti manebant, nulliſque frequentibus ad nauſeam uſque Ablegatorum ſollicitationibus, ad dedendum locum Sacrum flecti poterant. Unicum erat, quod illos angebat, videlicet injurioſa Patrum detentio, quos ut priſtinæ reſtituerent libertati, omnem movebant lapidem, ſæpiúſque per literas cum Mellero agebant, non ſine tamen querela juris gentium læſi, violatæque ſecuritatis. Nec ſe inquiebant alienos eſſe à tractatu inſtituendo, modò æquiores offerrentur conditiones, ſuaque ante omnia detentis Patribus libertas conſtaret.

Religioſos detentos Patrum malè habet.

Pro quibus eliberandis Mellerum ſollicitant, ſpe Tractatuum injectâ.

Fatigatus continuis Religioſorum querimoniis Mellerus, quas in modum libelli ſupplicis compoſuerant, adjectâ tamen dextrè non ſervatæ fidei exprobratione, ſeu quod verius cenſeo, auditâ tractatus mentione, (quod ſummè cupiebat,) hilarior, detentos Patres accerſit, unumque ex iis Sacramento de reditu obſtrictum, retento altero certò morituro, ni ille rediret, emittit. Sperabat tot terroribus, minis, ac oſtentato

Unum ex iis mittit, ad deditionem ſollicitandam.

tato armorum apparatu commotum, Religioſis deditionem perſuaſurum. Atque ubi acceſſit Monaſterium, copiamque ejuſdem Moderatoris habuit, ſuam puſilli animi imbecillitatem prodidit: nuntiat viſa, auditaque; Sueticum robur, vireſque immensè extollit, quibus propugnacula Claromontana incaſſum opponi exile tantæ potentiæ obſtaculum: adhæc famem, ceteraque Obſidionis incommoda memorabat. Ad extremum viderint, inquit, Superiores, è quorum manibus ob neglecta pacis conſilia, ſanguinem fuſum, fundendumque ultor Deus requiret. Se quidem bono totius Cœnobii vitam perlibenter devovere, velleque referre ea hoſti, quæ unanimis conſenſus juſſerit. Et remiſſus è veſtigio ad caſtra, jam animoſius mandata exponit: Moram tractatuum Mellerum feciſſe, quorum occaſione ablegatos in mancipiorum conditionem redegiſſet, quæ utpote juris alieni, non ſui à negotiis publicis arceri ſolent. Si ulterius progredi liberet, reſtitueret illos priſtinæ libertati, ſuiſque redderet ſociis. Quod ſi verò id minus placeret:

Qui illam ſuadet;

Sed non perſuadet, remittiturque ad Mellerum re infectâ.

N En,

En, inquit, adſumus, pro integritate Monaſterii, Locique Sacri libenter morituri, haud parci ſanguinis, quem æterni Numinis honori devovimus. Aliud exſpectabat reſponſum Mellerus, necdum tamen omnino deſperans æquiùs ſibi aliquando perferendum, mittit alterum è captivis Patrem pari de reditu obſtrictum juramento. Nec is cunctatus, reditque ſubitò nihil de mutatâ Religioſorum ſententiâ referens. Tum verò impatiens Mellerus mortem utrique denuntiat, quam die craſtino in furcam agendi ſubituri eſſent. Excipiunt intrepidè decretum Patres: ¶. *Cur non hodie*, inquiunt, *morimur? eadem, quæ & cras Deo, Regi, Patriæque victima futuri.* ☜

Ex Captivis alterum dimittit, neque ille ad mentem Melleri reſponſum refert. Exacerbatus mortem utrique denuntiat. Animoſum illorum reſponſum.

At dilato Supplicio paulò mitior, cùm eoſdem menſæ adhibere vellet repudiârunt invitantem: ¶. *Non eſſe è dignitate Vicarii Generalis, eidem aſſidere, inter*

con-

convivas mancipia patibulo deſtinata. ☞

Dum verò hæc agitantur brevis ab utrinque interceſſerat armorum ceſſatio, cum Sueci noctu, majore quàm hactenus inſolentia ad mœnia procurrunt, ſtationes promovent, excubias collocant: Mirari primum Obſeſſi inter inducias hæc fieri à Suecis, tum irati directis tormentis, ac majoribus ſclopis, magnam vim lethalium glandium effudêre, eaque plumbi tempeſtas permultis virorum, equorumque noxæ fuit, ceteroſque inſomnes fecit. Hoc repentino tonitru excitatus Mellerus, turbari incipit, brevi tamen quievit, ubi intellexit ob obſidentium cauſam proceſſiſſe. Diſſimulatâ interim irâ, inhibitiſque ſuorum excurſionibus, repetito cum Obſeſſis colloquio urget deditionem, iis, quas jam propoſuerat, Conditionibus. Cum verò ii fidem in detentis Patribus deſiderarent, eamque haud ſtabilem futuram in Conditionibus tranſigendis vererentur, objicerentque, tandem

Sub armorum ceſſatione Sueci hoſtile exercent.

Obſeſſi ſtrenuè hoſtem arcent.

Tandem detentos Patres libertati reſtituit.

captivos dimittit, ſuoque reddit Cœnobio, faciliorem, ut rebatur, ad deditionem viam aperiruros. Nec de dedendo loco, ultrò citróque agitari deſitum eſt, Mellerum ad negotium accelerandum & tempus & exiſtimatio ſtimulabat, Religioſi conſultò trahebant moram, providebant namque, aut à rigore hyemis caſurum hoſtem, aut cunctatione fractum illicò diſceſſurum. Ad tractatus verò potiſſimùm utebatur operâ Polonorum, tanquam domeſticis avibus, ad alios avocandos, attrahendoſque forſan & Obſeſſos, aliquâ occultâ vi pertrahendos.

Mellerus per Polonos urget Tractatus.

Atque poſt dimiſſos, liberatoſque captivos Patres, cùm urgentibus internuntiis deditionem variis argumentis, objecto etiam metu à machinis obſidionalibus Cracoviâ adventantibus, *Stephanus Zamoyſcius* reſponſum pararet, jam jamque dicere incipientem, *Severinus Kalinius*, Præfectus Braclavienſis, Legionis Equeſtris Chiliarcha, interpellavit imperioſo ſatis & protervo ſermone. ¶. *An tu Zamoyſci Nuntium*

Iterum per Kalinium deditionem ſollicitat.

Kalinius protervo ſermone Zamoyſcium excipit.

tium te in Comitiis Polonis agere exiſtimas, ut ſueto ingenii, verborumque luſu & ſpecioſis rationibus, mandato Regis Sueciæ contradicas? Et nobis æquè ac bonis Civibus Patriæ ſalus cordi eſt, cujus jacturam prudenter prævertimus ad Regiam clementiam, ejuſque Protectionem maturè nos recipientes. Deſine tuis conſiliis Claro Monti perniciem accerſere, viroſque Religioſos extremis objicere periculis, quorum ſanguinem nullâ unquam elues pœnitentiâ. Non tuæ opis eſt, damna refundere à tantis Suecorum copiis Cœnobio, Nobilitatique illata, & amplius inferen-

ferenda, tuæne vires infeſtis armis, jamque ad excidium Loci Sacri paratis reſiſtent? Agite Patres melioribus inſiſtite conſiliis, alias impares Suetico furori, ruinam, clademque vobis ferenti. ☞ Talia jactantem paucis repulit verbis *Zamoyſcius*, ad crebriores verò Melleri miſſitationes procraſtinationibus uti, tum & variis noviſque ſemper injectis difficultatibus rem protrahi placuit. Et ut aliquid gratiæ Melleri concedere viderentur, qui conditiones ad nutum Religioſorum limandas offerrebat, dummodò ſinerent præſidium Sueticum Monaſterio imponi: ſe quidem haud gravatè de conditionibus tranſacturos pollicentur, modò eas primùm à Patribus ablegati Socii, Regi deferrent, manu, ſigilloque ipſius firmandas, deque loci in poſterum ſecuritate, cum ipſa agerent Majeſtate. Tum Mellerus aliquid ſuæ auctoritati detractum reputans, ſpondet ſe id potius facturum

Religioſi procraſtinationibus rem differunt.

Conditiones Regi Sueciæ deferre volunt.

rum, exhibiturumque Majeſtati Regiæ eas conditiones certò approbandas, & è veſtigio Religioſis tranſmittendas, quibus iter ad Regem multum temporis abſumeret, non abſque difficultate, diſcrimineque conficiendum. Urget ad extremum deditionem, præſidiumque ut recipiant, ſeriò monet: negant Religioſi, ſufficientes ſibi eſſe milites inquiunt, ad arcendam cujuſvis inſolentiam, ſervaturoſque Locum Sacrum, ſi ita ſuperis viſum fuerit Regi Sueciæ tradendum: Calvinianum, Lutheranumque præſidium interea nullatenus ſe admiſſuros, quos inter & Catholicos perpetuas præviderent rixas, & loci contemptum, ab hominibus, ut moribus, ita religione diſparibus. Nec literæ Vitembergii deditionem imperantes efficaciores fuêre, proindeque iterum ad arma ventum.

Negat Mellerus.

Religioſi Sueticum præſidium recipere nolunt. Quibus & Vitembergius deditionem imperat literis Crac. datis 21. Novemb.

Biduum tormentis majoribus Ædes Sacræ, tecta, mœnia, propugnacula everberata nullo damno, ſilentibus uno die Obſeſſis, altero verò reſpondentibus pari fulminatione, multis hoſtium fatali. Sumpſerant illi ani-

Impetitur Cænobium, Obſeſſis acriter ſeſe defendentibus.

Quos adventus Sladkovii animavit,

animos ab adventu *Petri Sladkovii*, qui è Pruſſiâ rediens à Suecis interceptus, miſſus erat à Mellero ad Claromontanos, ut deditionem inculcaret, contrarium is fecit, evulgato inſuper arcano, videlicet Supremi Polonorum copiarum Ducis, illiuſque Generalis Legati ad Regem *Caſimirum*, cum obſequio redeuntis. Nec Quartianos perlibenter Regi Sueciæ adhærere, retulit, properaturoſque ubi de adventu Regis Poloniæ conſtiterit, illius cauſam propugnaturos.

Referentis de Quartianorum ad Regem Joan. Caſimirum reditu.

Ceteram quoque Nobilitatem nutare, inque omnes occaſiones intentam eſſe, feſſam divexationibus: quandoquidem Sueci, militari licentiâ, avaritiâque domos Nobilium invaderent, diriperentque, neque ætati, pudorive parcerent, in ſepulchra & mortuorum requietem deſævirent, in Sacra præſertim, Sacerdoteſque furerent, conniventibus Tribunis, & ipſis militiæ Præfectis palàm rapientibus. Proinde bono animo Religioſos eſſe jubet, aliam Regni faciem mox viſuros, habituroſque ab adventante Rege ſubſidia. Et ejuſdem Sacræ familiæ Sodalis

lis *Antonius Paskovius*, per epiſtolam in Cœnobio Cracovienſi ſcriptam, Patres per omnia Sacra obteſtatus eſt, ne hoſti æquas licèt offerenti conditiones fiderent, neque illius ſe pollicitationibus, aut comitate capi paterentur. Neque enim illis credi poſſe, qui pacta conventa, firmata, publicâ tranſigentium fide ſus deque haberent, impotenterque dominarentur. Atque eas literas *Hyacinthus* Brzuchanſcius Civis Oppidi Czeſtochowa attulerat, inobſervatuſque ab excubiis, quas ementito Quartiani militis habitu fefellerat, intra mœniorum foſſam conjecerat, voce tamen clariori ſignificavit ſex tormenta obſidionalia, cum ducentis peditibus Cracoviâ adventare. Quis crederet! & à *Scythâ*, homine aliàs barbaro, ethnicoque animatos fuiſſe Obſeſſos: is namque cum Quartianis ad Cœnobium veniens, loci reverentiâ tactus, ſummo cum fervore, eoſdem conſtantiæ admonuit, neu hominibus exiguæ fidei, (iis verbis uſus eſt,) Locum hunc dederent, brevi ſummo cum dedecore abituris.

Obſeſſi ab Antonio Paskovio animantur, per literas à Brzuchanſcio allatas:

Et à Scythâ homine aliàs barbaro.

Tormenta Cracoviâ adducta noctu à Suecis diriguntur. 9. Decemb.

Poſt fruſtrà admiſſos, expeditoſque deditionis Sollicitatores, tormenta Cracoviâ advecta, per tenebras à Suecis admoventur, tanto cum admoventium ſilentio, ut Obſeſſi non priùs intellexiſſent machinas veniſſe, quàm illæ ſeſe ingenti boatu, ſub noctis medium prodidiſſent. Et deinde à prima luce ſequentis diei duobus è locis oppugnatio cœpta, perſeveravitque eadem contentione, penè die integro: quanquam ſub meridiem aliquid quietis datum, donec rediret nuntius, qui à Mellero iverat percunctatum, an Obſeſſi meliora ſibi promitterent, & Sueticum præſidium recipere vellent, ſed ad craſtinam deliberationem rejectus, hoſtium fervorem auxit, continuè Cœnobium oppugnantium. Trecentis & quadraginta vicibus illo die exploſa tormenta fuêre, qui attentius numerarent, paulò majori cum Obſeſſorum damno: namque inter duo propugnacula lorica muri quatefacta, decuſſaque eſt, & ædificiorum parietes rimam alibi fecêre, tormentorum duæ rotæ fractæ, inque eodem propugnaculo,

Atrox oppugnatio Clari Montis non abſque damno. 10. Decemb.

culo, tres ex præſidiariis cecidere, totidem equi perempti. Nec interim ſibi Claromontani deerant: nam & tormentis rotas ſubminiſtrabant, ſaxa, trabes, in ſubeuntes devolvendas, terram, ligna, fimum, ad obſtruendam muri loricam comportabant, & hæc quidem ab imbelli ſexu, aliiſque non impigrè facta. Milites è propugnaculis majoribus ſclopis, hoſtium vicinas petebant ſtationes, certa cum ibidem conſiſtentium pernicie, ipſæque machinæ, qua hoſtis feriendi dabatur occaſio, exploſæ. Ac præter complures cæſos, tormentorum miniſtri quinque accenſi pulveris bellici flammâ, exoculati. Acciditque res memoranda. Erat in Orientali Clari Montis propugnaculo librator tormentorum Germanus ſuſpectæ fidei, quam in machinis librandis nunquam probaverat, cùm derepentè hoſtili appetitus globo, ſed qui tantùm femur perſtrinxerat livore cutis relicto, quaſi à monitore ſtimulatus, ut rem ſuam fidelius, attentiuſque ageret, mox ira mixta dolori accedente, librat tormentum ſatis feliciter, hoſtilemque

Obſeſſi ſtrenuè hoſtem repellunt:

Non ſine hoſtium pernicie & machinas dirigentium.

Librator Germanus aliàs ſuſpectus, melioris fidei caſu admonetur.

machinam obſidionalem rumpit, pulverem bellicum diſſipat, libratore eodem pilæ impetu diſcerpto.

Mellerus tranſfert oppugnationem ad Occidentale propugnaculum.

Atque poſt acerrimam ejus diei oppugnationem, cum ſe eâ ex parte parùm adhuc profeciſſe Mellerus videret, transfert impetum, paremque contentionem ad Occidentale propugnaculum, quippe non ſatis validum eſſe à quopiam didicerat exploratore: Jam verò *Petrus Czarniecius*, conſilio hoſtis præviſo, ſubitaneâ munitione loci, aliàs debiliori, providerat, & poſt exploſa multoties tormenta, irritâ operâ inglorius hoſtis quievit: eademque nocte compluria ſuorum cadavera ſpectavit: Namque urgente acri hyemis rigore ad ſuccenſos largius ignesa dmoti, mox à relucente flammâ proditi, pilarum ictibus, deſignabantur, magno cum exitio, quod & poſtridie Mellerum manebat, niſi tempeſtivè experrectus lecto interea nepoti ex ſorore ceſſiſſet, quem in ipſius ſtationem advolans globus ibidem cubantem oppreſſit.

Noctu plurimi hoſtium ſternuntur.

Melleri ex ſorore nepos interficitur.

At Mellerus conceptam in Obſeſſos iram,

ram, mox effuſurus, operi continuo inſiſtit, promovetque obſidionales acceſſus verſus Occidentale propugnaculum, ruſticis ad opus compulſis, dumque illi noctu trabes, ſed potiſſimùm vimineos corbes quinque cubitis latos, fimo oppletos, ad ſuggeſtus tormentarios advolvunt, obſervati ab excubitoribus à niviſque candore aliquid lucis adferente deprehenſi, tormentis, ſclopiſque appetiti, operas linquunt, ſed multo perfuſas ſanguine. Apparuit tamen ſub primum diei crepuſculum tormentum obſidionale, contra propugnaculum admotum, directumque, ſed continuis globorum emiſſionibus, pulſis, fugatiſque rei tormentariæ miniſtris, & ipſum fractum, metu Obſeſſos liberavit.

Promoventur Obſidionales acceſſus, magna cum hoſtium clade.

Tormentum bellicum fractum.

Ferunt hiſce diebus præſtigias aliquas ab hoſte ad oppugnandum Cœnobium advocatas: quippe ſurgentibus nebulis ſpiſſis, fœtentibuſque tanta caligo aërem obtexerat, ut omnem Obſeſſis aſpectum adimeret, hoſtibus verò ad appropinquationes operum ſub ipſa mœnia magnam daret opportunita-

Præſtigiæ ab hoſtibus in ſubſidium vocatæ.

tem. Quod quidem prout ab ipſis accepi Claromontanis, huic loco inſerere non dubitavi, illorum fidei innixus, præſertim cùm à Sacerdote ad id deſignato, ſacrorum vi carminum ſubitò depulſas, non amplius comparuiſſe iidem retulerint. Tùm verò & precibus, juxta Eccleſiæ ritum, deſuper tormenta, ſclopos, bellicum pulverem, ceteroſque apparatus recitatis, exarmati ſuis præſtigiis hoſtes, illiſque infernali atramento contra omnem vim ferri, plumbi, ſcriptis characteribus deletis, promiſcuè ſternebantur. Et hæc ſtrages Militum aliò vertere oppugnantium impetum coëgit, itumque ab Occidentali ad Orientale propugnaculum. Sed ut ad Occidentem Solem ſpes diruendi propugnaculi, mœniorumque conſepulta fuit, ita & ad Orientem tot tamque crebris pilarum emiſſionibus excitata non revixit. Unica jactura fuit Joannis Adoleſcentis hoſtili perempti globo: Enimvero fatale hoc nomen Obſeſſis fuit, quippe tres uno ictu primum, poſt quatuor, diverſis vicibus ejuſdem nominis à globorum vio-

Diſſipatæ à Sacerdote precibus recitatis, cum hoſtium ſtrage.

Orientale propugnaculum impugnatur.

Joannis nomen Obſeſſis fatale.

violentiâ occubuêre. Et Mellero novus iterùm ſupervenerat terror, cùm illatus in ipſius ſtationem globus in interiore ædium parte, uni ex militaribus Præfectis familiarius ſecum colloquenti, vocem & ſpiritum intercluſit.

Continuæ oppugnationis, pertinaciſque moleſtia, inaſſuetos bellico furori, ſuæque ſolitudini innutritos viros Religioſos ingenti afficiebat tædio, accreſcebatque metus, tum à proſperis Suecorum in Polonia ſucceſſibus, tum à prætervolantibus globis, ignibuſque ſparſis, exitium Cœnobio minitantibus, dejiciebantque magis imbelles animos trepidantium Nobilium clandeſtini ſuſurri, & nuper duorum, vel maximè, qui cum licentia Melleri, deſperatis Cœnobii rebus acceſſerant, ut unus illorum duas Sorores Sanctimoniales, alter verò Conjugem & filium inde abduceret, quibus cum id denegaſſet *Kordecius* (quod Mellerus ominatus fuerat,) ut omnem ſuſpicionem hoſti de Obſeſſis, quaſi jam deſperantibus, conſternatiſque præriperet, tum verò majus exori-

Religioſi ex metu, tædioque diditionem expoſcunt.

exoritur Religioſorum murmur conquerentium, deditionemque expoſcentium. Quod poſteaquàm ſenſit *Kordecius*, Cœnobii Moderator, extemplò Patres, ſocioſque convocat: & quandoquidem illis ita videretur Locum Sacrum hoſti permittere, diverſæque religionis hominum impietati tradere, iniquum tamen, neque ſine piaculo foret, ſi nemo Religioſorum interea cultui Divino attenderet, inſerviretque, & univerſi excederent perpetuo notandi probro deſerti loci, tantâ hominum veneratione celeberrimi, ſuæque fidei concrediti.

Kordecius trepidantium animos confirmat, & ad tolerandam obſidionem animat.

Darent proinde confeſtim ii nomina, qui *pro gloria DEI Virginiſque Sanctiſſimæ honore* remanere vellent: Sibi quidem & aliquibus decretum eſſe, fugere hæreticum conſortium nullatenus ferendum. Alto defixi ſtabant ſilentio Religioſi: & cùm nihil etiam viritim requiſiti reſponderent, tum *Kordecius*: Viderent jam, quam abominandam prorſus rem cogitarent, ſuaderentque, & ſuo Inſtituto minimè conſentaneam. Locum

cedere hoſtibus, & quidem Cœlitum cultui infenſis, quid aliud eſt, niſi honorem illorum conculcandum præbere? Hicne eſt erga Deum amor? iſne erga *Deiparam Virginem*, unicam Patronam, clementem ac beneficam, gratus animus? conſiderent tantùm illius patrocinio, ejuſque honori labores, vigilias, moleſtæque obſidionis incommoda, tantiſper dedicarent; nec ſe vano metu abripi ſinerent. Ab illa univerſo Regno afflicto ſolatium expectandum eſſe, illam ex hoc MONTE, veluti *Reginali Solio*, non defuturam *Poloniæ*, cujus ſe *Reginam* aliquando profeſſa eſt, & quæ ſecedente *Joanne Caſimiro*, *Vicarium*, (ſi ita dicere fas eſt,) *regimen ſuſcepit*, placatâ DEI irâ, hoſtibuſque proſtratis, feliciter iterum committendum. Eſſe & externæ opis ſatis ad propulſandum periculum, ſtare pro mœnibus alacres milites, ſufficere apparatum bellicum, nec famem extimeſcendam à provisâ ſatis ſuperque re cibariâ; unicam tantùm Patres hoſti oppugnanti opponerent conſtantiam; reſiliet ferocientis impetus, & quamvis univerſam

P ſub-

ſubegerit Poloniam, hoc in Monte potentiæ Sueticæ mox ruituræ inſcribetur.

¶. *Non plus ultra.*

Conquieſcunt aliquantùm Religioſi:

Conquievêre Moderatoris ſui *Kordecii* cordatâ animati voce Patres, at non diu: quippe recurrente ſæpius pavore, redibant querelæ, tædia, faſtidia; indeque deſiderium cum hoſte tranſigendi, quæ quidem ne multoties, & cum nauſea legentium memorare neceſſe habeam, paucis complector: Claromontem utrinque accerrimè oppugnatum fuiſſe, extrà à Suecis, intus ab imbelli trepidantium turbâ, deſperante, urgenteque deditionem, non abſque motu quandoque & violentiâ.

Sæpiuſque iterum tumultuantes coërcet Kordecius.

Verùm *Kordecius* cautus, ubique pervigil, & præſidiorum alacritatem accendebat, & Religioſorum, quâ authoritate, quâ crebris adhortationibus firmabat conſtantiam, & Nobiles motuum incentores gravibus reprimebat verbis, ita ubique & externis & internis implicito curis propitium adfuit Numen, & *Loci Sacri Virgo Mater Patrona.*

Interea Mellerus pertentatis ubique aggre-

grediendi Cœnobii modis, quo facilius iter invadentibus ſterneret, mutato conſilio, non tamen priore penitus omiſſo, ad Meridionale latus transfert oppugnationem. Eminet illa ex parte magnifica Templi ſtructura, cui adhærentes Divis Sacratæ ædes, in orbem educta attolunt faſtigia: hæc itaque illius meta fuit, ad quam tormentorum ictus direxit: Namque tecta Templi, ædiumque Sacrarum, ab igneis impetita globis, flammam conceptura ſperabat, & ipſum Templum ob crebra altiorum feneſtrarum interſtitia, inter quæ muri exigua intercederet latitudo, converſo illuc tormentorum impetu, quatefactiſque continuè parietibus, procul dubio caſurum exſpectabat ſummo cum defenſorum periculo: quippe in tam anguſta loci area à ruinis tantæ molis opprimendorum. Sed à primâ luce ad meridiem continuæ emiſſiones pilarum, jactatique ignes, nihil profecêre, unus tantummodò globus per feneſtram advolans interiori Templi parieti alliſus, cum perfracta muri parte, ſummo cum fragore pulverem

Meridionale Cœnobii latus impetit Mellerus.

Religioſi è Templo fugantur.

excitaſſet, Religioſos, tunc Officio Divino intentos, in fugam conjecit, totius Templi ruinam, ut illis tunc videbatur, evitantes. Alter verò globus flammam ferens perterrebratâ portâ, trabem ſublicii pontis & pendentes è muro ſclopos disjecit, comminuitque.

Latomi ad excavandas in rupe foſſas advocantur.

Atque cùm ex hac aggreſſione nihil commodi Mellerus retuliſſet, exile verò damnum Obſeſſi, aliter adoriri murum cogitat, & ſiquidem rupes palam ligonemque aſpernaretur, Olkuſio claro argenti fodinis Oppido Latomos advocat, qui nocte dieque operi inſudantes rupem cædendo excavarent.

Et à Cœnobio remotius utcunque labor proceſſerat, promovebantque operum appropinquationes ſinuato itinere ad declinanda Obſeſſorum tela, verùm ubi unius ſtadii intervallo muris ac propugnaculo Orientali, quod contra tendebant, adrepſêre, à pertinaciâ rupis moram faciente detinebantur, ſummâ ut cùm difficultate moleſtiaque paucis in dies paſſibus progrederentur.

rentur. Quod dum illi faciunt, præſidiarii, duce *Stephano Zamoyſcio* medio plane die, præſertim quòd in luce ab hoſtibus non timerentur, nuper per tenebras exagitatis, ideóque noctu cautioribus, per inobſervabilem egreſſi portam è foſſa erumpunt, tanta pernicitate, impetuque operas invadunt, ut omnibus cæſis, duo tantùm furori ſe ſubduxerint: poſt in proximam hoſtium ſtationem ſeſe intulêre, dilapſiſque fugâ Suecis, tormenta duo pari, quo antea fecerant modo, corrupêre, demum ſublato clamore, hoſtes palantes inſequuntur, cædunt, donec à numeroſo ſuperveniente equitatu repreſſi, ſub propugnacula primùm, poſt intra ipſa mœnia ſe recepêre.

A Zamoyſcio excurrente cæduntur, & hoſtes è proximis ſtationibus fugantur.

Neque tamen Mellerus in continuo armorum fragore omiſit occaſionem interpellandi Obſeſſos de deditione. Præbuit illam inventum à Quartianis *argentum Cœnobii* ſtagno immerſum: Ii namque commodius piſcaturi, aquas aliò derivarunt, detectoque mox fundo & argentum detegitur, pertinereque ad Cœnobium Clari

De Argento Cœnobii in Stagno invento.

Montis certis ex notis dignoſcitur.

Abſtinuit militaris manus à rapina: magnam eo ſolo nomine, quia in militia raram emerita laudem Equeſtris Turmæ *Krzeczevii*, cui is bolus obtigerat, & *Morskovius*, unà cum ſuis commilitonibus reſtituendi argenti ſpem fecerat, idem ſimili ſcripto docuerant, *Nicolaus Karminius*, & *Joannes Trupſcius*, quorum famuli piſcatores, hunc tam precioſum piſcem attraxerant. Sed jam præmonitus erat *Kordecius*, ab *Alexandro Jaroſzevio*, qui in ſpeciem educendæ Obſeſſæ Conjugis ad Cœnobium adveniens, cùm oretenus non poſſet, Suecis ſibi adſtantibus, ſermoneſque obſervantibus, cautè ad latus projecta ſchedula, argenti inventi notitiam aperuerat.

Offert illud Mellerus Religioſis, ſi in deditionem conſenſerint.

Et hæc quoque jam ad Mellerum pervenerat, perque Equitem Polonum, multa priùs præfatus de ſuo erga Viros Religioſos affectu, quoſve promptius haberet beneficiis ornare, quàm perditum ire vellet, niſi illorum hanc ſuam propenſionem reſpueret pertinacia; pollicetur argentum inventum,

Cœ-

Cœnobio è veſtigio reſtituendum, ſi deditionem non aſpernarentur Obſeſſi, præſidiumque Sueticum reciperent, quod ille quantum fieri poſſet impoſiturus eſſet Catholicum, unà cum ſuo Præfecto *Duce Haſſiæ*, viro bono & Catholico: ac multis ſuadenti deditionem Nobili, pluraque ingerenti reſpondet *Kordecius*: Magni ſe æſtimare affectum, benevolentiamque Vicarii Generalis, ſed de præſidio Claro Monti imponendo, ne cogitaret amplius, quo namque ſuperinducto, inter Catholicos & hæreticos, perpetuam diſſenſionem præſentiret, nullamque peregrinantibus populis ſecuritatem.

Reſpondet Kordecius & præſidium Sueticum penitus reſpuit.

Cui malo avertendo, inter Tractatus inſtitutos, id ſe magnoperè à Mellero petiiſſe, ut huic, quod nunc eſt, præſidio, *Polonum præficeret*, à ſuis proponendum Religioſis, ita & Regi Sueciæ ſatisfactum & Loci Sacri indemnitati, pietatique *Virginem Deiparam* colentium, proviſum fuiſſet, *Argenti reſtitutionem* oblatam mereri quidem gratiarum actionem, niſi beneficium duriori æſtimaret

ret conditione, nolle ſe, ſuoſque tam vili pretio Clari montis immunitatem, libertatemque vendere, quam omni auro, argentoque, ita docente *Paupertate Magiſtra*, præhaberent, vitaque ipſa cariorem ducerent.

Melleri de hoc argento cum Quartianis contentio.

Nec reſtituendi Argenti ſincera mens fuit Mellero, hamum hac offa obductum objecit, ut Obſeſſos attraheret: namque ubi à Quartianis inventum intellexit, ſibi è veſtigio tradi poſtulavit, orta deſuper contentione cum Severino Kalinio, Chiliarcha *Polono*, obluctanteque, quod jure belli ad acquirentem pertineret: tandem ſequeſtro interpoſito retineri permiſit, relicta lite Regis Sueciæ decreto decidenda. Interea *Quartiani*, nihil morati ſequeſtrum, modica parte ſepoſita, ad evitandam à Rege Sueciæ difficultatem, de qua etiam tranſmittenda impoſterum cavent, *Argentum Alberto Rychalſcio* Brzeznicenſi Præpoſito tradunt, quod obſidione ſolutâ Cœnobii Moderatori integrum reſtituit, egregium *erga Deiparam* militiæ Polonæ pietatis *argumentum*.

Tandem illud poſt Obſidionem redditum.

Sub-

Submiſſo hiſce diebus *Cracoviâ* novo apparatu bellico auctior Mellerus, Cœnobii oppugnationem magnis viribus deſtinabat, & Civis ille Częſtochovienſis *Brzuchanſcius*, literis in foſſam injectis monuerat Religioſos, quantus illis inſtaret labor à formidanda, jamque inſtructa aggreſſione: recenſuitque murales machinas, ſcalas, uncos ferreos, globos ignem ferentes, tela, aliaque inſtrumenta in copiâ nuper advecta. Atque hoc pietatis Officium *Brzuchanſcium* penè perdiderat: namque indicio ſacci nigricantis relicti, in quem aliquot piſces Religioſis dandos conjecerat, à candore nivis proditi, ab excubitore detectus ſagoque militari, ſub quo latuerat, exutus, tandem quæſtionibus ſubjectus, in horas carnificis laqueum expectabat. Aliter *Deipara* rependit Clientis piam pro Monte Sacro ſollicitudinem: jam enim à tortoris manu languenti, talem ſe illi ſpectandam præbuit, qualis in Imagine Claromontana viſitur, flexitque Melleri animum, ut quem jam ſuſpendio addixerat, exiguo argenti pretio

Novus apparatus bellicus Cracoviâ ſubmittitur.

De quo nuntiat Obſeſſis Brzuchanſcius.

Capitur ille à Suecis, torturis addicitur capite plectendus.

Liberatur à Divâ Virgine.

tio contentus, ſalvum dimitteret.

Oppugnaturus Clarum montem Mellerus, iterum Obſeſſos per literas compellat. Datis 24. Decemb.

Antequam verò oppugnationem aggrederetur, placuit per literas Obſeſſorum animos explorare, ultimóque monere: vellentne Clarum Montem Regi Sueciæ dedere, an belli ultimam experiri aleam. Scriptæ verò hunc in modum erant:

¶. *Quamvis nomine, juſſu, & authoritate Sereniſſimi, ac Potentiſſimi Regis Sueciæ, Domini noſtri clementiſſimi*, noſtra adhibita, partim leniora, partim ſeveriora conamina, apud vos alicujus ponderis ac momenti fore fuimus arbitrati, attamen & Regem & nos pertinaciſſimâ veſtrâ obſtinatione ſpe fruſtratos, ſpecieque ac prætextu ſimulatæ ac iteratæ veſtræ accordationis penitus eluſos hactenus

ctenus nos experiri cogimur. Cum verò nihilominus Regia eaque firmiſſima veſtrûm non deſerendi fortalitium ſtet ſententia, pro quâ exequendâ noſtros in tantum cum Deo continuatos eſſe labores videtis, ut etiam jam tum veſtros ad muros machinæ noſtræ cuniculares quàm proximè acceſſerint, ſimulque requiſitis aliis ac ignivomis bellicis machinis ante biduum Cracoviâ advectis ad dolendam totius, & Cœnobii everſionem & veſtri internecionem, nos inſtructos advertitis, utique & Dei & Regis noſtri indolem imitaturi Chriſtianâ mente extremâ, quæ ſub manu ſunt antequàm

Cuniculis Obſeſſos terret.

aggrediamur, vos per Deum ac Sanctam Religionem veſtram, ultimà vice tandem ac ſemel pro ſemper, hiſce admonitos volumus, ut & loci Sacri & ſumptuoſiſſimi Templi ac ædificii, propriæque conſcientiæ, ac vitæ ratione habitâ decenti ac morigerâ erga *S. R. M.* Sueciæ deditione, eaque ſacris ac Religioni veſtræ nullatenus detrimentoſa, tum veſtri, tum loci celebris incolumitatem, ſtrenuè & ingenuè demum procuretis. Moram, quam ſolito more mutuis tranſactionibus imponere forſan quæritis, res præſens non patitur. Brevi igitur hiſce perlectis, nos ut reſolvatis, expe-

pediatiſque ipſa ſuadet neceſſitas, Clementiam hancce Regiam ultimatò vobis oblatam, ſi pervicaci aliquâ veſtrâ pertinaciâ, (quod haud ſperamus,) reſpueritis, nos ſanè de totali veſtri omnium interitu, Sacratiſſimique ac in toto Orbe Catholico decantatiſſimi Loci incineratione ac everſione funditus futurâ, ac tandem factâ, ſanctè proteſtando coram Deo, Rege noſtro, ac totâ Chriſtianâ univerſitate excuſatos cupimus, præſenteſque ſatis benevolas, ceu perpetuum, intra Regiam Sueciæ Majeſtatis clementiam, veſtram obſtinationem monumentum, toti mundo conſpi-

cuum daturi erigemus, imò quin vobis veſtri de ſalute cura, ſine laxa mora ſit futura, nulli dubitamus.

Qui nulli fuère ob rupis pertinaciam:

Quod de machinâ cuniculari innuit Mellerus, res hæc ad terrorem evulgata fuerat: namque aliquot militares Præfecti Suetici ad Claromontanos venientes, famam ſparſerant cuniculorum, terrenteſque ſimul & miſerantes aſſerebant: jam ſub ipſis propugnaculis foſſis excavatis incluſa bellici pulveris vaſcula latere: quæ ſubterraneâ viâ prorepens ignis mox accenderet, ultimâ cum Cœnobii ruinâ, ſi Obſeſſi contumaces eſſe pergerent. Verum nota illis erat rupis pertinacia, quæ cuniculorum impatiens operas in caſſum deſudantes abegerat, vanaque jactantibus reponebant: Si ſuppoſitus latet intra Cœnobium pulvis, cur non accenditur? cur tantopere urgerent deditionem, quæ in illorum eſſet poteſtate? agerent rem ſuam cuniculis, quandoquidem aperti Martis non ſuccederent conatus. Et

Ideoque ab Obſeſſis vanitas hoſtium exploditur.

Præ-

Præſidiarii audacter hoſti inſultabant: quippe *Joannem Caſimirum Regem* è Sileſiâ redeuntem Zywecii conſtitiſſe certò acceperant: à quo etſi ſubita ſubſidia ſperare non poterant, tamen oppreſſam Nobilitatem mox ad reducem Dominum confluxuram credebant, bellique Duces rejecto Sueci obſequio Regem ſuum veneraturos: Proindeque Suecos novo diſtentos negotio Clari Montis obſidionem ſoluturos. Atque majore cum animo licet ſemper impavidus, ſibique conſtans *Kordecius* ad literas Melleri reſpondet: Agnoviſſe ſe multoties illius in agendo ſecum clementiam, ſatiſque patientem & æquanimem, tranſigendi negotii finem huc uſque expectaſſe, & quamvis non iniquum videri poterat, ut ad votum illius *S. R. M.* Sueciæ ſe cum Monaſterio ſuo dederet, tamen quia juſtiſſima ſua poſtulata rejeciſſet, hanc ſe moram feciſſe non à temeritate prolongationis faciendæ, ſed à formidine immunitatis labefactandæ provenientem. Nunc verò tam benigna illius admonitione provocatus libenter præciſâ omni

Eorum ab adventu Regis Joannis Caſimiri in Poloniam major animus.

Ad literas Melleri reſpondet Kordecius, & aliquot dierum inducias petit.

omni dilatione deditionem æquis conditionibus acceleraret, niſi feſtorum glorioſiſſima *Natalis Chriſti* ſolennitas inſtaret, cujus haberet rationem, ſibique humiliter petenti interea armorum ceſſationem concedere dignaretur. Daret quoque ſibiad Superiores recurrendi facultatem, quorum conſilio, mandatoque accepto, finem Tractatibus imponeret.

Idem ſcribit Wrzeſczevicio.

Scribit etiam Comiti Wrzeſczevicio, illiuſque operam implorat in iis obtinendis, quæ Mellero propoſuiſſet poſtulatis, inque procurandâ tantiſper armorum ceſſatione, donec conſulti Superiores ſuam illi explicarent voluntatem. Literas, qui ferret comparebat nemo, cunctis recuſantibus officium, quod earum latores aſperè tractatos vidiſſent, proindeque nolebant ſe hoſtium fidei ſuſpectæ credere.

Mendica Anus Conſtantia literas ad Mellerum & Wrzeſczevicium fert.

Erat mulier ætate provectâ *Conſtantia* nomine, è mendicantium numero, intra foſſas mœniorum toto obſidionis tempore, excavatâ in rupe latitans, & exiguo conducta pretio, Domos obſtantes defenſioni

ſuc-

ſuccendebat, hoſtium pilas decidentes legebat, alimenta quæcunque conquiſierat vendebat. Hæc perferendas accepit literas, nocteque egreſſa, ad Suecorum venit ſtationem, primúmque à Præfecto excubiarum non ſine riſu excepta, mox ad Mellerum deducitur. Is quidem nullum tunc dedit reſponſum, cum Wrzeſczevicii tantùm epiſtola revertitur: in qua poſt exprobratam Religioſis pertinaciam, rejectamque Regis clementiam, dicit ſe permultùm adlaboraſſe, ut juſtam Generalis iram leniret, ab ipſorum fraudibus, fallaciiſque meritò provocatam, tandemque ſe armiſtitium impetraſſe, diei unius, *qui Chriſto naſcenti ſacer eſſet*. Caverent tantummodò data fide Mellero, ſe poſtero die ſtatim ad tractandam deditionem acceſſuros, ad extremum epiſtolam iis verbis concluſit: ¶. *Per Deum, Virginemque Sacram vos obteſtor, ne putetis hæc me vobis in vanum dicere.* Experiemini proh dolor,

Cum Wrzeſczevicii tantùm reſponſo revertitur.

R quod

quod non ſperatis, nec putatis, ſi vobis hæc noſtra oblatio placet, ſine morâ reſponſum dent: nam hac nocte & cras veſter adeſt interitus, quem ego impedire non potero, niſi ea, quæ ſuperius vobis dixi, faciatis. ☞

Hoſti ceſſationem armorum promittenti non fidit Kordecius.

Promittenti ceſſationem Armorum hoſti, non adeò fidebat *Kordecius*: namque dies feſtos, maximè inſidiis, obnoxios, vetus quoque militia notaverat, totus itaque in eam incubuit curam; obſervare Sueccorum conſilia & præcavere, Præſidiarios obire, hortari, tormentorum libratores ſui officii admonere, iiſque homines ſtrenuos operi illorum advigilantes, præficere, & aggreſſionis certus, jam de telis, trabibus, ingentibus ſaxis, è muro in hoſtem ſubeuntem devolvendis ceteriſque ex uſu militiæ rebus neceſſariis, ſatis providerat. Et minari quidpiam videbatur repentinum inſolitus noctu in caſtris Suecorum ſtre-

ſtrepitus, ignium accenſorum, latéque collucentium frequentia, militum turmæ, ultra ſolitum majori auctæ numero, hinc & inde comparentes, quæ omnia ſollicitos tenebant Claromontanos, ideóque attentos ac pervigiles & ad excipiendos hoſtes perquam animatos. Et quia nox erat *naſcenti* dicata *Deo*, nihil tamen intermiſſum eſt à Divino Officio, ſacra peragentibus Religioſis, ſummâ cum pietate, debitoque feſti ſplendore, pariter de die, Divino cultui, attendentibus.

Noctem Natalis Chriſti devotè celebrant Religioſi.

Quem ſub meridiem interrupit Mellerus, namque à Septentrione, muralibus tormentis, magnâ vi Cœnobium impeti juſſit, perſeveravitque explodentium continuus furor uſque ad veſperam, aliquo cum Obſeſſorum terrore: quippe pilæ perterrebratis Monaſterii parietibus, ubique pervolantes, metum Religioſis incutiebant, ſed maximè globi, ferro, flammaque gravidi, ejuſque vi diſſilientes, cladem, incendiumque ferentes, permagnam trepidationem concitabant. Tunc profectò quicquid à machinis ruinæ murorum, à can-

Die Natalis Chriſti Clarus Mons acerrimè oppugnatur.

dentibus globis flammæ, cædiſque expectari poterat, ſummo conatu, pertinaci impetu, exeruit Mellerus, donec ſub veſperam rupto, quo nullum majus fortiuſque ad mœnia concutienda habebat, tormento, diſſilienteque & ipſa oppugnatio interrupta finem accepit. Abhinc ſiluêre tormenta, quaſi horrendus unius exitus, ceterorum ora obſtruxiſſet, ne amplius contra Locum Sacrum blaſphemos vomerent globos: Quanquam & Suecis inſtabat crepicordium, ab irritâ obſidione mox receſſuris.

Machina obſidionalis miro caſu rumpitur, quæ finem oppugnationis obtulit.

Et hujus quidem ultimæ oppugnationis acres conatus, Dexteram Excelſi repuliſſe, repreſſiſſeque, fatendum eſt: quandoquidem nec jactati ignes, nec multoties exploſi globi, permultùm detrimenti, cladiſque intuliſſent. Imò mira de tormento rupto prodidêre, qui præſentes, propiuſque adfuêre, quaſi globus à muri pariete, in quem alliſus fuerat, impetu retroactus, ſuam illam, è qua ejectus erat, machinam redux petierit, fregeritque occiſo libratore. *Petrus* Okráſá / Vir Nobilis, qui eo die commea-

Mirum de hac machina, narrante Petro Okraſa.

tum

tum in hoſtium caſtra advexerat, id palam aſſerere non dubitavit, certus ab inſpecto globo, cum nec ejuſmodi in Cœnobio, nec tales inſuper machinæ reperirentur, quæ tanti ponderis, ejuſque magnitudinis pilas ferrent. Inſolitum accidiſſe quidpiam Melleri animus, è ſuâ remittens ferociâ, detumeſcenſque monſtrabat: namque & à milite, & à copiâ rerum ad obſidionem, oppugnationemque ſpectantium ſatis inſtructus, veluti deſperato ſucceſſu eodem veſpere, Patres Claromontanos compellavit, objectaque primùm pertinacia, in detractata, multiſque modis elusâ Regi Sueciæ ſubjectione, tandem duplex medium propoſuit, iis verbis: ¶. *Aut fortalitium voſque omnes in Regis, ac* Domini noſtri clementiſſimi protectionem, aut præſidium hodie dedatis, aut Regiæ ſuæ Majeſtati juramento ſubmiſſionis, obedientiæ ac fidelita-

Mellerus mitior Religioſis duo proponit media.

25. Decemb.

Aut fortalitium dedendum, aut lytrum perſolvendum.

tis prius præſtito in debitam ſatisfactionem pro diuturna illa obſtinatione & damno, per hanc toti regioni illato, ſimulque in debitam imperii recognitionem, ipſiſſimæ Regiæ Majeſtati vos Religioſi, quadraginta millia Imperialium ſeu Thalerorum, vos verò Nobiles viri quotquot veſtrûm ſunt in fortalitio, viginti millia Imperialium ſine ulla morâ aut refragatione ſolvatis. Sic vobis miſſa obſidione & de quietatione, & de pace ſufficienter proſpiciemus, ſimulque vos & veſtra omnia de ſecuritate certificabimus. Sin minus, & vos dilemma hoc tolerabile non actua-
liter

liter ſolvatis, neque in unam, neque in alteram harum inclinetis, aut utrilibet annuatis, ac ſubſcribatis, ideóque omnem pacificæ tranſactionis conditionem excutiatis, ſcitote, quod licet nec verbum, nec ferrum, nec pulvis, nec ignis vos mitigaret, tamen obſidium veſtri ac fortalitii, nullo modo propterea penitus ſolvendum, ſed in confinio, & in circuitu trium milliarium, omnes Civitates, pagos ac villas, ſimulque omnes illorum Nobilium, qui in fortalitio contra R.M.Sueciæ morantur, ipſique refragantur, (quos nominetenus novimus cunctos,) poſſeſſiones ac bona, direptionibus,

bus, flammâ & igne funditus devaſtanda ac evertenda, imò in cineres, ac favillas redigenda trademus. Vos ipſi neque in fortalitio perpetui, neque extra illud tuti exiſtetis, ſed pro tanta malitia & obſtinatione, Buſiridis ara, ac Pericli tauro digna impoſterùm ubi, ubi offendemini, non ære, ſed corpore, non nomine, ſed ſanguine luetis, adeoque æquali menſurâ pro merito tali retaliabimini.

Mellero poſcenti pecuniam egeſtatem opponit Kordecius.

Altero die *Kordecius* reſpondet: Felicius Mellero poſtulatum ceſſiſſet, ſi à principio Obſidionis eam propoſuiſſet Summam, quæ ſalvis bonis, rebuſque integris, colligi, acquirique potuiſſet. Nunc iis partem ab igne, partim à milite abſumptis, indeque conſecutam egeſtatem, omnem ſibi contribuendi ademiſſe modum, facultatemque

Regi

Regi Sueciæ nunquam ſe fuiſſe rebelles, (ſemper enim ſibi conſtare erga Principes Religioſam obſervantiam,) quandoquidem Præſidium unà cum præfecto Polono juſtis ex cauſis relinqui petiiſſent, denegatum id, ſimulque & virtutis probandæ occaſio ſublata. Eò tandem rem deveniſſe, ut hæc repulſa & ſummam Religioſis inopiam attulerit, & Loco Sacro celeberrimoque gravem injuriam irrogaverit: de quo meliora impoſterum cogitaret Mellerus, habiturus Religioſos ſui apud Deum memores. Jam Wrzeſczevicio ſcribit apertiùs, monetque non eſſe Catholici hominis loca DEO dicata aggredi, armiſque infeſtis oppugnare, tantò magis hunc *Deiparæ Imagine* celebrem, quam ſupplici cultu, olim adiiſſet, & nunc ſcire, remque ſibi perſpectam ſcribere, illum hîc aliquoties à lethali ſervatum caſu, ope non dubiâ *Virginis*, pio affectu olim imploratæ: contineret itaque hoſtilem manum, beneficii *Virginei* memor, non diuturnam aliàs, ſi contrà pergeret, cœlo exprobraturus patientiam. Atque iis literis ad- *Wrzeſczevicio acrius reſpondet.*

S jun-

Loco pecuniæ mittit imaginem Divæ Virginis Claromontanæ & Hiſtoriam.

jungendam fortaſſe aliquam pecuniæ ſpem expectabat Mellerus, ſed ejus loco mittit exemplaria duo, *Hiſtoriæ Virginis Claromontanæ* Germanicum unum, Polonicum alterum, inſuper aliquot imagines è prototypo deſumptas. Horum omnium latorem fecit *Conſtantiam* Suecis notam, minuſque illorum contumeliis obnoxiam, ſi militares jocos, riſusque excipias.

Variæ diei Natalis Gratulationes intra propugnacula factæ hoſtibus terrorem, poſt admirationem conciliant.

Jam dies Divo Stephano Protomartyri ſacra illuxerat, cùm mori patrio indulgentes Obſeſſi, gratulationem diei *Natalis Domini, feſtorumque*, cum felici apprecatione adornant: Uſitatum namque tunc Polonis invicem ſibi xenia dare, & accipere, & domeſticæ familiæ heros aliquo officii genere ſalutare, remuneraturos obſequium, promptamque voluntatem Clientum. Primi itaque in Cœnobio comparuère *Muſici*, qua voce, qua vario inſtrumentorum genere *Cænobii* Moderatori, Patribus, & qui è Nobilitate inſigniores aderant, *Nati DEI feſtum* gratulantur *diem*, poſtque famulitii Monaſtici varios applauſus, è propugnaculis, mœnibus tor-

tormentorum fragor erupit, majorumque ſcloporum repetitæ exploſiones, pilis in hoſtium caſtra volantibus. Ii verò rei novitate perculſi, ignarique, quò tam repentinus Obſeſſorum impetus tenderet, miſceri, ſtationibus deſertis fugam arripere incipiunt. Sed jam exercitus Duces à Polonis patrii moris notitiam acceperant, nec ſine admiratione erumpentem ſubitò audivêre fragorem, tantùm videlicet Obſeſſis ſupereſſe animi, ut in ipſo belli fervore & Muſicæ vacarent, & hilaria non intermitterent: indeque & apparatus bellici copiam, & præſidiariorum æſtimantes alacritatem, cùm hactenus nihil ad ipſorum proceſſiſſet votum, Obſidionem ſolvere parant.

Noctu itaque deducunt ex ſuggeſtibus machinas, ipſi verò diluculò exercitum movent, ſuiſque cum Præfectis, diverſas in partes abitura agmina partiuntur. Et Mellerus Vicarius *Generalis* Petricoviam conceſſit, Dux *Haſſiæ* Cracoviam, *Sadovius* Siradiam, *Comes* Wrzeſczevicius Vielunium repetiit.

Tandem hoſtes obſidionem ſolvunt. 27. Decemb. Die feſto. S. Joannis Euang.

Obſeſſi Deo Liberatori & Virgini Matri gratias agunt.

At Patres, Obſeſſique omnes, recedentem ſpectantes hoſtem, *Deum Liberatorem*, Sacro gratiarum carmine adorant, & *Magnæ DEI Matri* grates perſolvunt, quod ejus ope, precibuſque *apud Filium*, *Locus Sacer* conſervatus, hoſtilem effugerit ferociam, neque permiſerit ſe ex eo ſacrilegè dejici, unde *totius Poloniæ unica ſpes* dependebat. Ac profectò conſideranti mihi attentius, quæ in hac Obſidione evenerant, nihil humanis viribus, aut conſilio dandum eſſe, cenſeo: Cœleſtis ea cura fuit, indeque evidens auxilium, non *Polonis* tantùm, ſed *univerſæ venerandum Chriſtianitati*.

Ibant hoſtes Clarum MONTEM obſeſſuri, non tantùm arma in excidium expedientes, ſed impuri oris linguas acuentes, magnâ cum *Dei Matris* contumeliâ. Audiebantur voces, (ut ceteras taceam, quas Hæreſeon Schola profitetur, docetque.) ¶. *Videbimus hanc veſtram Mariam, an vobis aliquid ſit allatura ſubſidii.* ☞ Præbuit illa ſe videndam, perſtrinxitque

Verba hoſtium contumelioſa in Deiparam jactata.

impu-

impudentes oculos, imò multorum clauſit, nihil aliud impoſterum viſuros, niſi æterna ſupplicia, miſerorumque cruciatus, reliquit aliis, ut commilitonum crebra deplorarent funera, ſpectarentque turpis receſſus ignominiam, perpetuumque dedecus.

Et profectò viſam *Dei Matrem* ſuper mœnia ac propugnacula, magno hoſtium exitio, non referrem, niſi ſimilia olim eveniſſe, à magniſque prodita authoribus extarent exempla. Atque nuper *Blaſius Vadovius* Cœnobii Vieruſzovienſis, ejuſdem Paulinæ familiæ Moderator, *Georgium Eichner*, & *Arentium Lukman*, Sueticos Præfectos referentes audivit, ab eo ſedulò inquirentes: *Super mœnia ac propugnacula Beata Virgo apparuit.* *Hoſtium teſtimoniis probatur.*

¶. *Quænam*, inquiebant, *eſt in veſtro Monaſterio Częſtochovienſi ſaga, quæ cæruleo amicta velo ſæpius egreſſa Monaſterii muros obambulabat, quandoque ſuper illorum faſtigia reſidens ad cujus aſpectum multi Noſtratium concidebant exanimes, ita*

ut ea prodeunte, vultum demittere ac operire oculos debuerimus ☞ Hæc juratus *Vadovius* poſtmodùm retulit, & paſſim id à Sueticis militibus evulgatum audivêre Nobilium plurimi, quos inter *Nicolaus Bielavius*, è legione *Venceſlai Sadovii* oculatos *Virginis* conſpectæ teſtes domi ſuæ habuit aſſerentes: ¶. *Mulierem cæruleo pallio veſtitam ſæpius prodiiſſe, contra quam, cùm duo milites Sileſii, fratres cognomento Dudzicii, de Villa* Gerláchowa / *oriundi collimaſſent, uni illorum ſclopus faciei ita adhæſit, ut à Chirurgo exſcindi debuerit, alter toto corpore obriguerit.* ☞ Quod ſi & ab ipſo Militiæ Sueticæ *Vicario Generali* viſam dicerem? certè teſtimonium à *Sanctimonialibus Divi Dominici* Inſtitutum profeſſis, Petricoviâ Częſtochoviam ſubmiſſum fidem faciet, quæ ſuis hæc exaravêre literis. ¶. *Do-*

Et à Mellero viſa.

minus

minus Mellerus diligenter, & attentè fuit contemplatus in Templo noſtro, Imaginem Claromontanæ ſimilem, & cùm aliquam parvam ejuſdem exempli donari ſibi Interpres illius petiiſſet, donatam ipſe Mellerus ab Interprete accepit, inſpectaque diligentius: ¶. *Nullo modo*, inquit, *ſimilis eſt Virgini, quæ mihi apparuit, tormentum contra me manu ſuâ direxit & in terris, ſimili formâ videri, non eſt poſſibile. Cœleſte quid & Divinum, quod ſupra modum exhorrui in Auguſtiſſimo ejus vultu reluxit.* ☜ Atque *hæc fama viſæ* ſuper muros *Mulieris* obambulantis, tormenta dirigentis, tela ſubminiſtrantis, ab ipſis etiam emanavit *Suecis*, ubique ſparſa, *per totam Poloniam* hucuſque perſeverat.

Et

Virgo Mater, prodigiis & miraculis ſemper clariſſima.

Et ego quidem ea refero *Prodigia*, tanto libentius, quo certior ſum nihil hîc accidiſſe novum, cùm ſemper ejuſmodi mira prodentem *Virginem Matrem* ſuccedens ſæculorum ordo viderit, maximo cum Orthodoxorum ſolatio. Quot illa peperit Victorias? Hinc illud cognomen iconibus Templis inditum à Chriſtianis: ¶. *Sanctæ MARIÆ de Victoriâ*, imò poſt devictos, debellatoſque *ope Virginis* Hoſtes, ejus *Imaginem* Aureo in Curru triumphantis adinſtar, magnis cum lætitiæ argumentis *Conſtantinopoli* vectam, ponè ſequentibus *Imperatoribus*, Græci Annales prodidêre. Quot Obſidiones ſolvit, Obſeſſiſque extremè periclitantibus adfuit, *docent Hiſtoriæ*, & *unica* apud *Bomeliam* liberati exercitus Hiſpanorum *Cæleſtis Imago*, non ſine gratâ in *Virginem* pietatis ſignificatione ad Poſteros emanavit: agnoſcentibus Hæreticis periculum, è quibus *Dux* Hollachius, ereptam ſibi victoriam è manibus lamentabatur, nullà, ut ajebat, Hiſpanorum virtute, ſed *ſolius Dei* nimis eo die ſe Hiſpanum profeſſi. Et hæc ipſa *Virginis*

Nicetas de Manuele Comeno. Curopalates de Joanne Homiſce. Sunt Authores, qui exiſtimant hanc Imaginem Clari Montis ab Imperatoribus vectam, dum Conſtantinopoli miraculis clareret. Strada libro. 7. Decad. 2.

ginis Matris effigies, cujus Claromontem Obſidione cinctum ſcribimus, exiſtens Conſtantinopoli, Urbi præpotenti propitia ſalutariſque fuit. Cùm etenim à Saracenis obſeſſa teneretur, jam penè ſuccubitura, cives verò jejuniis, orationibus deditis pugnarent, unus è Templo adferri illam admonuit, eique ab omnibus orationem in eum modum fieri: ¶. *Sancta Dei Genitrix, quæ toties nos liberaſti, libera nos modò de inimicis Filii tui, & in mari merge illos.* ☞ Audivit ſupplices, ſtatimque conſurgens procella, omnes naves Saracenorum, aut fregit, aut merſit. Jam verò petulantis linguæ audaciam, manus impiè intentatas quoties ultus eſt *Matris Filius*, rigore, ſtuporeque artuum, mutilatione membrorum, cæcitate, & turpi, probroſaque morte: Et ſi quid in hac Obſidione, prout retulimus tale accidit legentibus, non inſolitum à veteribus recentioribuſque patebit exemplis. Obſidebat *Hallas*, non ignobile *Hannoniæ* Oppidum, ubi inclytum eſt multa per

Vincent. Belluacenſis apud Spinell. & Caniſium libro 5. Cap. 24.

Lipſius in Diva Virgine Hallenſi.

Belgium fama *Cœlorum Reginæ* Simulachrum, *Oliverius Tempelius*, cùm è Calviniano grege unus militaris ſcurra abſciſſurum ſe muliercula, (ita ſceleſtus vocabat *Virginem*) naſum minitabatur, vix hæc effutierit, ecce prætervolans globus naſum illi abripuit, monuitque, ne ſacra naſo ſuſpenderet adunco. Clemens vindicta, quia in *Matrem Miſericordiæ* inciderat, graviorem merebatur *ita volente Filio*, tulitque alter è gregariis Sueticis tenebris, qui cùm die ſuæ *Immaculatæ Conceptioni* dicato, puriſſimum Solem horrendis blaſphemiis obfuſcare nititur, redeuntem è pago *Thomæ Przerembſcii* ad caſtra, interque fætentes buccas adhuc turpiſſima convicia ruminantem tormenti globus diſcerpſit, & quanquam à libratore aliò deſtinatus eſſet, è terra, capto impetu hanc infeſtus, *Virginis honorem vindicaturus*, petiit metam.

Simile planè exemplum leges de Ryſſelmano in obſidione Hallenſi apud Lipſium citatum.

Clarus Mons miraculosè ab hoſtibus ſervatus.

Verum quanquàm hæc deeſſent miracula, quæ tamen jam publica circumtulit fama, hoſtiumque ipſa confeſſio probavit, unicum ſatis eſſet, inter tot decumanos fluctus agitatam, oppreſſamque grandi procella

cella *Poloniam*, hunc unicum *Virginis Montem* immobilem ſtetiſſe, Suecorum aſpernantem potentiam. Et quidem nullis fultum auxiliis, deſperatiſque, tum verò à paucis inſeſſam præſidiariis, Centum, videlicet Sexaginta peditibus, Quinque Nobilibus Polonis, exiguoque illorum comitatu, à Monachis Septuaginta, quorum plerique ætate provectiori, impareſque militiæ fuêre, aliis tunc primùm bellare diſcentibus, nec par omnibus bellandi animus: quippe ſolitudo Religioſa, exercitia, vitæ Monaſticæ Inſtitutum, Martialem ſpiritum non admittebat. Hinc pavor, conſternatio, ad unius tormenti fragorem trepidatio, mox deſperatio aucta ab aliquibus Polonis, ridentibus Patrum conſtantiam, objicientibuſque Cracoviæ, aliarumque urbium deditionem, tum totius Nobilitatis Regi Sueco ſubjectionem, nec ſine cavillis quandoque interrogantium, An Otthomanica auxilia Patres expectarent? Et quanquam illi ſæpius titubarent, metuque invaleſcente deditionem urgerent; attamen à Sacrificiis, precibuſque

audaciam reſumebant: ſperabant namque *propitium futurum Deum*, cujus cultum ne mortis quidem metu prohibiti deſererent. Hoſtis verò inſperatus diſceſſus *eximiæ benignitatis Divinæ indicium* fuit: Namque non minor erat Novem millibus Exercitus, Machinarum ad quatienda mœnia copia, ceteraque ad inſtituendam oppugnationem neceſſaria ſuppetebant, Dux belli Clarus, expertuſque proinde tam repentinus ipſius abitus, non ab humano, uti videbatur, ſed à cœleſti impulſus monito provenire debuit. Et cum permultos militum ea Obſidio, quam reliqui deteſtari, execrarique ſolebant, abſumpſiſſet; mulctatum ignominiâ *Sacri Loci* aggreſſorem Ducem *Virgo Mater* dimiſit, tanto majori animi cruciatu ſemper plectendum, quantò acerbiorem plagam exiſtimationi ſuæ inflictam, ab uno Cœnobio haud probè munito, Monachiſque Vir militaris accepiſſet.

Mellerus iteratò Clarummontem aggredi vult.

Atque exaſperata illa multoties fuit ab exprobratione Militiæ Sueticæ Præfectorum, fortaſſe & ab aliqua Regis indignatione;

ne; proindeque deperditi honoris,famæque jacturam reparare volebat. Jamque tria millia militum ſecum trahens Comite Wrzeſczevicio & Sadovio ſuis cum turmis evocatis, Caliſſio moverat, perveneratque ad Wilkowieckum pagum tribus milliaribus Częſtochovia diſtantem, quarto Kalendas Februarii, unde Sadovius *Kordecium* familiari compellat epiſtolâ, deque adventu Melleri addidit (fortaſſe ad terrorem,) & Duglaſſii; ſed falſò, nuntiat, idque Regis Sueciæ mandato, qui cum Duce Pruſſiæ negotio ex animi ſententia confecto, omnem ſuo imperio ſubdi Poloniam vellet; maleque illum haberet, nupera Civitatis Vieluñienſis ab aliquibus Polonorum turmis invaſio; quæ ut Claromontanorum inſtinctu facta fuiſſet, ita ibidem invaſoribus ſuum receptum præbuiſſent; proinde ſeriò ſe hortari, ne latronibus hiſce perfugium præberent.

De cujus adventu Sadovius Kordecium certiorem facit

Datis in Wilkowiecko 29. Jan. 1656.

Quod ſi verò Patres protectionem Regis Sueciæ ambirent,venirent magnâ cum fiduciâ Krepicium, non exiguum adventus ſui fructum à Vicario Generali relaturi. Quod ſi

contumaces eſſe vellent, pedites cum tormentis mox admovendos Cœnobio, ſcirent.

Quingenti Equites Sueci verſus Clarum Montem procurrunt.

Literas Sadovii ſequitur agmen quingentorum equitum explorantium, quid in Claro Monte & circumquaque vicinis locis agere-tur, & an aliquæ Polonorum laterent copiæ? fortè fortunâ incidunt in triginta Equites Polonos, à Claromontanis verſus *Oppidum* Kłobucko / ſpeculandi cauſâ emiſſos, qui tanto impares agmini; referunt ſeſe, perque ſylvas eluctati in patentem campum Cœnobio vicinum hoſtem inſequentem deductum tormentis objiciunt; qui globis aliquot è Septentrionali propugnaculo emiſſis, parvâ clade affectus, fugam arripuit; eaque ut expeditior eſſet, ſarcinis etiam abjectis, terrorem de adventante Polonorum exercitu ad ſuos Duces ferens; qui motis ſignis Velunium ſeſe trepidi recepêre.

Fugiunt, & Duces ſuos in fugam trahunt.

Occaſio adventus Melleri Zegocius & Kuleſſa.

Neque ego exiſtimaverim iteratò Clarum Montem acceſſiſſe Mellerum obſidendi aut oppugnandi cauſâ; etſi id Sadovius jactaret; ſed evocaverat illius copias recens præſidii

Sue-

Suetici Velunii clades illata cum ducentorum militum interitu, ductoribus *Chriſtophoro Zegocio* Præfecto Babimoſten. & *Staniſlao* **Kuleſzá** / accendente vindictam Wrzeſczevicio: qui ibidem penè captivus tenebatur, ni prædabundi militis licentia & aliqua forſitan præpoſtera æmulatio, integram victoriam corrupiſſet. Inde verò ambo Equeſtrium turmarum Præfecti Claromontem conceſſerant, & *Zegocius* maximè petebatur ob necem *Lantgravii Haſſiæ Coſteni* perpetratam, quâ de causâ à Suecis tanquam publicus Sicarius proſcriptus erat, præmio ejus occiſori decreto. Atque Mellerus illas Polonorum copias, & ſi quæ adhuc comparerent, (jam enim Polonia lacertos movere incipiebat,) intercepturus veniebat, ſed ne Clarum Montem iterùm videret, utque repetitâ ignominiâ ad famam Poloni exercitûs, qui nullus erat, Krepicio ſeſe feſtinus ejiceret, id Divina effecit clementia. Nec amplius in Polonia Regi Sueco militaſſe poſtmodùm fama tulerat; non quidem Regis deſerta militia, aut renuntiato obſequio; ſed fatalem ſibi

ſibi locum averſatus, in Pomeraniam ſeceſſiſſe dicebatur, feliciùs alibi, quam in Regno Poloniæ ſtipendia facturus.

Wrzeſczevicius iterum Claro Monti inſidiatur.

Non quieſcebat tamen *Wrzeſczevicius*, & poſtmodùm binâ excurſione Monti Claro inſidiabatur, ac primâ quidem Kuleſſii Equeſtrem turmam ſubitò oppreſſurus, pridie Kalendas Martii mediâ nocte in Oppidum Częſtochovienſe irruperat, ſed Kuleſſiani ab excubiis moniti, ſub muros, propugnaculaque Cœnobii tempeſtivè ſe ſubduxerant, tormentorum patrocinio tuti. Wrzeſczevicio ultra progredi non auſo. Alterâ jam audacior videri volebat, contraque Cœnobium proceſſerat; ſed à trecentis Polonorum Equitibus repreſſus, triginta ſuorum deſideratis, maturè receptui cecinit; amplius Clarum Montem non viſurus. Atqui in eo conflictu *Petri Czarniecii*, animoſa virtus enituit, qui in hoſtilem invectus aciem duorum Præfectorum militarium ante ſigna procurrentium cæde, aliorum reſtrinxit furorem.

De Claro Monte fictitiæ hoſtium literæ.

Irrita *Clari Montis Obſidio* permultùm detraxiſſe Suecorum famæ videbatur: quandoqui-

quidem poſtmodùm *fictitiis literis* alibi impreſſis eam reparaturi, Clarum Montem à Rege Sueciæ expugnatum fuiſſe exteris nationibus impoſuerint. Datæ. 21 Maji, 1657.

Poſſem hîc ad longum referre fabuloſum hoc *Scriptum*, ſub titulo Suetici Præfecti Częſtochovienſis evulgatum, ni impoſtura jam *Orbi Chriſtiano nota* eſſet. Longa ibi victoriarum ſeries continetur, deque cæſis Polonorum Viginti millibus, Lubomierſcio fugato, Czarniecio ſaucio, innumeræ nugæ, mendaciaque ſparguntur. Cum tamen nullus unquam conflictus fuerit, & Rex Sueciæ conjunctis cum *Rakocio* copiis, tranſmiſſo *Viſtulâ*, *Zamoſcium* aggreſſurus, fortaſſe Vitembergii ſui inde educendi causâ, tendebat, quo ne quidem tentato, niſi per unius proditoris literas, ad loci Dominum miſſas, *Breſciam* Lithuaniæ urbem versùs deflexerat, eaque proditione interceptâ, *Rakocio*que traditâ, cum per Aprilem, Junium, per aliquot Palatinatus exercitum circumduxiſſet, Coſacis & Hungaris, immaniter flammâ, ferroque ſævientibus, tandem ad *Varſaviam* re-

V licto

licto ſuis cum copiis *Rakocio*, ipſe Thorunium, mox inde in Pomæraniam abiturus conceſſit.

Ad Magierowiam, Kulikowiam. *Rakocius* verò domum repetiturus in Ruſſiam properavit, ubi à *Czárniecio* ternâ affectus clade, compulſusque ad pacis conſilia, mox ab irruentibus Tartaris exercitu, quà deleto quà in ſervitutem abducto, temerariæ invaſionis, parumque proſperè cum Suecis initæ armorum ſocietatis, pœnas luit.

Et à *Lubomierſcii* animosâ in *Tranſylvaniam* excurſione bonorum, fortunarumque excidio multatus eſt. Viginti millium Polonorum cladem, tres belli Suetici anni, non facilè computabunt, neſcio, an quinque millia ferrum Sueticum abſumpſerit.

Ineant jam Sueci rationes & unius tantum medii anni, numerent cadavera, & quidem præſtantiſſimorum militum belliſque Germanicis exercitatorum, tum & militiæ Præfectorum integros ſe amiſiſſe exercitus probè deducto calculo videbunt. Nulla tamen hinc Polonorum jactantia, qui unicum liberatorem *Deum*, *ultoremque* ſupplices agnoſ-

agnoſcunt & venerantur, cum tamen Regiomonti, Elbingæ, Stetini, & alibi terrarum fictitiis Polonorum cladibus impreſſæ ſchedæ circumforaneorum per compita vociferantium raucedinem provocaverint. Nec ſunt queſti Poloni ſuâ nixi innocentiâ, de famoſis libellis, mendaciis, calumniis: ſimilem querelam depoſuiſſe Regem Sueciæ apud Gedanenſes legi, in ipſius epiſtola, ſed à fideliſſima Civitate in elegantiſſimo reſponſo ita excuſatam. ¶. *Prodierunt ſanè* quæ vocantur *Novellæ*, de variis eventibus, ſæpe non abſque favore partium; aliquando, contrà quàm ſe res haberent, ſed neque nos illas procudimus, uti ipſa Regia Majeſtas Veſtra per ſe ſatis intelligit; neque prout nunc ſunt tempora ordinarii Magiſtratus, commodè ea mutare, quæ ita

Rex Sueciæ conqueritur per epiſtolam ad Gedanenſes de falſa impreſſione novorum. Data Stibloviæ 14. Maji. 1656. *Reſpondent Gedanenſes.*

 fiunt

fiunt, aut prohibere poſſunt geſtientibus vtrinque partium faventium animis, quod ipſi optant, aut cupiunt, ſparſis rumoribus præſumere, affectumque ſuum declarare. Id quod *palàm notum eſt, Elbingæ, Regiomonti, Stetini, toto die fieri.* Sed jam bella ita conſtant, ut cùm milites armis, ceterorum in diverſas partes animi abeuntes favoribus certent, & ut vaframentis ſtratagematibuſque hoſtes ſeſe mutuò conficiunt, ita illi falsâ quandoque novorum proſeminatione & famam augent, & partium favorem, aut deprimunt, aut accendunt, ludicram, acrem tamen quandoque pugnam exercentes.

Magna Dei Matris beneficia ſolutâ obſidione Clari Montis expenduntur. Sed me altius progreſſum occaſione fabulæ *Loci Sacri* expugnati iterum revocat admiranda Cœleſtis benignitas; quæ *Dei Matris ope*, ex hoc Monte *univerſæ* affulſit *Poloniæ.* Poſteaquàm enim hoc *Poloniæ Capitolium*,

tolium, non abſque miraculo, prout retulimus, *Regni totius* ruinæ ſuperfuiſſet: inde *Deipara Regina Poloniæ*, è *Regali ſuo Solio*, exorato, placatoque *Filio* ſubitò *ſuum* exeruit *Imperium*, redditura mox *Patriam*, *&* *Victoriam*, & antiquum belli *decus* amiſſum.

Ac inprimis damnatâ pactione, quæ inter Regem Sueciæ & Quartianæ militiæ Duces, ab inferiore juris Magiſtratu facta fuiſſet; Patriam ferro recuperare jubet, inditâ cœlitùs *Ductoribus* mente, qui tertio à ſolutâ *Clari Montis* Obſidione die *Tyſſoviecíis* arctiori ſeſe fœdere, unà *cum milite Nobilitateque* conſociant, tabulaſque fœderis *conficiunt*, *Joanni Caſimiro*, *legitimo Regi ac Domino*, ſubtractum iniquè ſupplices reſtituunt obſequium: Regem Sueciæ hoſtem declarant, ſolum Patriæ deforme bello, & omnia quæ defendi, repetique ac ulciſci fas eſt; ſibi mutuò ſpondent. Et hoc illis proveniſſe deſuper *Spiritus*, *Matriſque Dei inſtinctu*, argumento eſt. Inter mutui vinculi cauſas, repudiatæque protectionis, hæc prima Regi Sueco

Confœderatio Tyſſovicen: 29 Decemb. 1655. Tyſſowce Oppidum.

Repudiati Regis Sueci cauſa oppugnatio Clari Montis.

objecta: ¶. *Baſilicam Częſtochovienſem non in Patriâ duntaxat, ſed per orbem Chriſtianum votis*, & piis peregrinationibus celeberrimam, aliquot millium exercitu cinctam, ſacrilego auſu oppugnat, & mœnia tormentis concutit; diripiendi causâ theſauros, *Dei cultui* ſacros: atque ut diruto hoc *in Deum & Sanctiſſimam Matrem* pietatis noſtræ fundamento, auſu majori ad eliminandam prorſus *de Regno fidem Catholicam*, progrediatur, & in ejus locum introducat homines peregrinos, novis & diverſis inter ſe de religione opinionibus *tumultuantes*. ☞ Audito fœdere & reliquæ Quartianorum legiones, quas Rex Sue-

Sueciæ in Pruſſiam duxerat, pari tractæ religione, cœleſtique monito, Obſequium per epiſtolam ad Regem Sueciæ compoſitam, tranſmiſſamque, renuntiant, redeuntque ad ſuum *Principem*, reditus cauſam iis aſſignantes verbis: ¶. *Nunc redeunte Sereniſſimo Rege, Domino noſtro Clementiſſimo, non tantùm datæ Electo, per nos & Coronato Principi, fidei memores, verùm etiam gravioribus violatæ Religionis & Libertatis compulſi injuriis, eâdem fide ductrice nitimur.* ☞ *Ex literis ad Regem Sueciæ datis è Biata Podlachiæ Oppido, 20 Januar. 1656.*

Hujus *Montis* defenſi *miraculo* excitatus *Joannes Caſimirus Rex; cœleſti fretus*, fidenſque auxilio, feliciter è Sileſiâ *redux Croſnam*, pòſt *Samboriam*, deinde *Leopolim* advenerat, ubi hoſtibus iturus obviam *in Templo* Urbis præcipuo, ante Aram *Principem*, *voto ſolenni emiſſo*, ſe, ſuaque Dominia *Virginis Deiparæ cultui, Patrocinioque mancipavit.* Erexit proſtratam *Rex Caſimirus Leopolim venit, ſe, Regnaque ſua Virgini Matri mancipat.*

tam humili prece Majeſtatem, pedibuſque *Reginæ Cœlorum* advolutam, *propitius Filius*: obſervatumque eſt ab illo tempore *fortunam* Suecorum retrocedere incepiſſe. Namque ubi Carolo Guſtavo, Sueciæ Regi, adventus *Joannis Caſimiri Regis* innotuit, ſummâ celeritate tracto auctoque exercitu è Pruſſiâ in Ruſſiam curſum direxit; ut & *Regem* coäleſcentibus viribus, necdum validum, opprimeret, & Quartianorum Militiam, cui aſpera minitabatur, veluti fugitivam, interciperet. *Primumque* experimentum *Polonæ virtutis* ad *Gotebium* habuit; inde *Zamoſcium* Civitatem munitione firmam progreſſus, tentatâ deditione, deinde expeditis tormentis in caſſum oppugnatam, reliquit; tum verò *Leopolim* adire non auſus, *Præmiſliam* versùs iter flexit, ad quam, acceptâ clade, *Iaroſtaviam* ſigna promovit, tergo inhærentem, ubique habens *Stephanum Czárniecium* feliciter agmina ipſius profligantem. Tandem mutatis ſæpius caſtris, cum propè *Sendomiriam* ad *Viſtulam* magno obnoxius periculo; (ſi interea fata *Patriæ* plenam felicitatem com-

Regis Sueciæ fortuna retrocedit, ubique cum ipſius clade.

commodaſſent,) conſediſſet, cum exercitu crebris cladibus valde imminuto, ſimulque tot adverſis conflictatus; *Varſaviam* Aprili medio, inde in *Pruſſiam* profectus eſt.

Maximè verò Clade *Varecenſi* conſternatus; namque *Stephanus Czarniecius*, Caſtellanus Kijovienſis, audito Raitrûm copias, à recenti in *Germaniâ* delectu eductas, *Duce* Marchione *Badenſi*, in ſubſidium Regi Sueciæ adventare; quibus & aliæ Suecorum turmæ è præſidiis, ſtativiſque detractæ, ſe conjunxiſſent: ſtatuit, antevertere properantia auxilia, ipſeque feſtinato itinere, transmiſſoque nando fluvio **Pilcá** / ad Oppidum **Warká** / hybernis aquis aucto, intumeſcenteque, hoſtem aggreditur, diſſipat, cædit, fugientem inſequitur, & fugam ad octo milliaria extenſam *Varſaviam* uſque cæſorum cadavera, equorumque monſtravêre: tandem ad ſatietatem cæſis, deletiſque aliquot millium copiis, (quatuor fuiſſe conſtitit,) ſignis relatis, maximum equitatus robur, magnamque ab acceſſoriis viribus

Ad Warkam exercitus Sueticus profligatur à Stephano Czarniecio, Caſtellano Kijovienſi.

X ſpem,

ſpem, nec tam properè reparandam Regi Sueco detraxit.

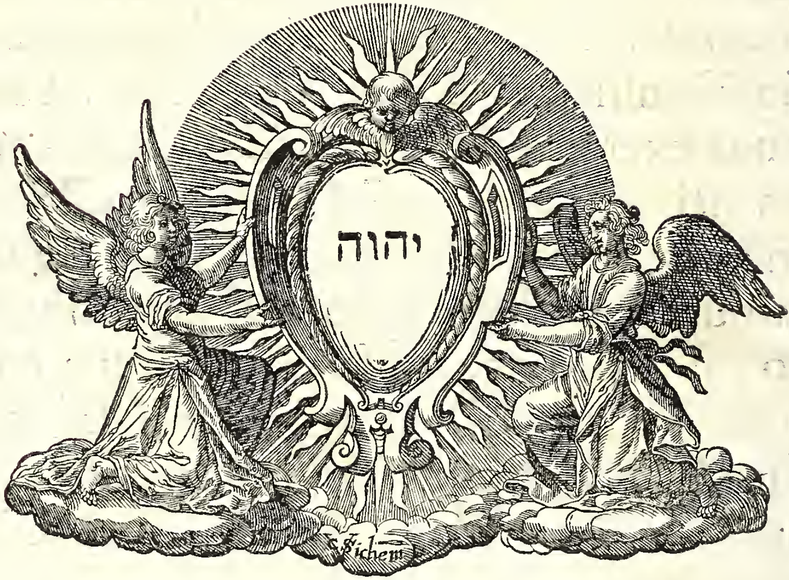
Minoris Poloniæ Nobilitas ad ſigna evocata confluit.

Et jam *Minoris Poloniæ Nobilitas* in armis erat; cujus animatæ, evocatæque *ad Obſequium Regis*, *Georgio Lubomierſcio* fidei erga *Regem*, *Patriamque* præclaro Regni Marſchalco, non poſtrema debetur gloria; omneſque velut ad commune incendium convolabant, ceteros ſuo exemplo tracturi. Ita *cum Reſurgente Chriſto*, *revixit Poloniæ Libertas*; qui ubi ſubactis inferis, *Victor* trophæa explicuit; quaſi ad attactum *ſui glorioſi Vexilli*, *Regem*, univerſamque *Nobilitatem* admiſiſſet: ita mox explicata *Polonorum* ſigna, feliciter emicuêre. Nec ſine aliquo futuræ, redituræque felicitatis præſagio: ſiquidem is, qui ordinem Divini recitandi Officii, pro Anno Milleſimo, Sexcenteſimo, Quinquageſimo, Sexto, *Clero Cracovienſis Diœceſis* præſcripſerat, cùm *ad feſta Paſchatis* annotanda veniſſet, ultrà conſuetum morem adjecit. *Dominica RESURRECTIONIS & VICTORIÆ.* Atque *HOC* additamentum verbi *VICTORIÆ*, etſi pleriſque

Dies reſurgentis Chriſti univerſæ Poloniæ lætiſſimus.

riſque admirationem peperiſſet; nunquam aliàs apponi ſolitum: tamen à meliori genio profectum fuiſſe *eventus docuit*. Scribentis Calamo *fatidicum* immittente *ſpiritum*.

Sed hæc, & quæ poſtmodùm in Polonia geſta ſunt, uberiori, accuratiorique *Scriptorum narrationi* relinquo: mihi verò hæc paucis attigiſſe ſufficiat, *occaſione Clari Montis*, à Suecorum exercitu *Obſidione cincti*, indeque promanantis ſingularis *Magnæ Dei Matris* Beneficii *univerſæ Poloniæ* collati: Quod quamdiu *venerabunda* agnoſcet, quamdiu debito, ſingularique proſequetur cultu; tamdiu *duraturi Imperii Divinum pignus habebit*, nullaſque Conjuratorum Hoſtium metuet phalanges, *à Clypeo Clari Montis* MARIA protegenda.


יהוה
Sichem